

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การพัฒนานักศึกษาของมหาวิทยาลัย เอกชนมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของการพัฒนานักศึกษาของมหาวิทยาลัย เอกชน
2. เพื่อศึกษาการพัฒนานักศึกษาของมหาวิทยาลัย เอกชนตามแนวทฤษฎีการพัฒนานักศึกษาของซิกเกอริง ทั้ง 7 ด้าน ตามการรายงานของนักศึกษา
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ เกี่ยวกับการพัฒนานักศึกษาของมหาวิทยาลัย-เอกชน ตามแนวทฤษฎีการพัฒนานักศึกษาของซิกเกอริง ทั้ง 7 ด้าน
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนานักศึกษาของมหาวิทยาลัย เอกชน

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนานักศึกษาของมหาวิทยาลัย-เอกชน
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย ประชากรคืออาจารย์ประจำที่สอนนักศึกษาชั้นปีสุดท้ายของหลักสูตรระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2530 ของมหาวิทยาลัยทั้ง 6 แห่ง จำนวนรวม 183 คน เก็บแบบสอบถามคืนมาได้ 168 ชุด (ร้อยละ 91.80) และกลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาชั้นปีสุดท้ายของหลักสูตรระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2530 ของมหาวิทยาลัยทั้ง 6 แห่ง จำนวน 359 คน เก็บแบบประเมินด้วยตนเองคืนมาได้ 302 ชุด (ร้อยละ 84.12)
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์ แบบประเมินตนเองและแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนานักศึกษาของมหาวิทยาลัย เอกชนซึ่งมีลักษณะดังนี้
แบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ
ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนานักศึกษาของมหาวิทยาลัย เอกชน

แบบประ เหมินตนเองสำหรับนักศึกษาและแบบสอบถามสำหรับอาจารย์ แจกออกเป็น

4 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนานักศึกษาของมหาวิทยาลัย เอกชนตามแนวทฤษฎี
การพัฒนานักศึกษาของซิกเกอริง ทั้ง 7 ด้าน

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนานักศึกษาของมหาวิทยาลัย เอกชน

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการพัฒนานักศึกษาของ
มหาวิทยาลัย เอกชน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนานักศึกษาจากมหาวิทยาลัย เอกชน กองบริการการศึกษา
กองสถาบันอุดมศึกษา เอกชน สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัยและหน่วยงาน สถาบันที่เกี่ยวข้องกับ
การพัฒนานักศึกษาของมหาวิทยาลัย เอกชน และนำแบบสัมภาษณ์ แบบประ เหมินตนเองและแบบสอบ
ถามไปจัดเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยทำหนังสือขออนุญาตสมาคมสถาบันอุดมศึกษา เอกชน
แห่งประเทศไทย และขอความร่วมมือจากอาจารย์และนักศึกษา ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2530

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. เอกสารและการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยนำผลการศึกษา เอกสารและการสัมภาษณ์มาประมวล
เข้าด้วยกัน แล้วเสนอในรูปของความเรียง

2. แบบประ เหมินตนเองและแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำแบบประ เหมินตนเองและแบบ
สอบถามมาวิเคราะห์โดย เครื่องคอมพิวเตอร์ของศูนย์คอมพิวเตอร์ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการ
การครู ซึ่งใช้ค่าสถิติดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่
และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางและความเรียง

ตอนที่ 2 ข้อมูลการรายงานของนักศึกษาและความคิดเห็นของอาจารย์ เกี่ยวกับการพัฒนานักศึกษาของมหาวิทยาลัย เอกชน ตามแนวทฤษฎีการพัฒนานักศึกษาของฮิคเกอร์ริงทั้ง 7 ด้าน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยและค่า เบี่ยงเบนมาตรฐาน นำข้อมูลที่วิเคราะห์ได้เสนอ ในรูปตารางและความเรียง

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนานักศึกษาของมหาวิทยาลัย เอกชน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยและค่า เบี่ยงเบนมาตรฐาน นำข้อมูลที่วิเคราะห์ได้เสนอในรูป ตารางและความเรียง

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนานักศึกษาของ มหาวิทยาลัย เอกชน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูป ตารางและความเรียง

สรุปผลการวิจัย

การนำเสนอสรุปผลการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลจากการศึกษา เอกสารและการสัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 ข้อมูลจากแบบประเมินตนเองและแบบสอบถาม ประกอบด้วย

1. สถานภาพของผู้ตอบ
2. การพัฒนานักศึกษาของมหาวิทยาลัย เอกชน ตามแนวทฤษฎีการพัฒนานักศึกษาของฮิคเกอร์ริงทั้ง 7 ด้าน ตามการรายงานของนักศึกษา และความคิดเห็นของอาจารย์
3. ความคิดเห็นของนักศึกษาและอาจารย์ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนานักศึกษาของมหาวิทยาลัย เอกชน
4. ความคิดเห็นของนักศึกษาและอาจารย์ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการพัฒนานักศึกษาของมหาวิทยาลัย เอกชน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลจากการศึกษา เอกสารและการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยศึกษา เอกสารและสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัย เอกชนในเรื่อง การพัฒนานักศึกษาของมหาวิทยาลัย เอกชน โดยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ตามการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลง

หลักสูตรและการเปลี่ยนแปลงของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จากวิทยาลัย เอกชน เป็นมหาวิทยาลัย-
เอกชน มีรายละเอียดดังนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนานักศึกษาของมหาวิทยาลัยเอกชน ตั้งแต่ระยะ เริ่มแรกของการจัดตั้งวิทยาลัยเอกชน ในปี พ.ศ. 2512 จนถึง ปี พ.ศ. 2521

ระยะที่ 2 การพัฒนานักศึกษาของมหาวิทยาลัยเอกชนระหว่างปี พ.ศ. 2522 จนถึง พ.ศ. 2530 ซึ่งเป็นช่วงที่ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พุทธศักราช 2522 เป็นระยะที่มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร ขยายสาขาวิชาและเปลี่ยนแปลงประเภทของสถาบัน-
อุดมศึกษาเอกชน จากวิทยาลัย เอกชน เป็นมหาวิทยาลัย เอกชน

จากการศึกษาการพัฒนานักศึกษาของมหาวิทยาลัยเอกชนทั้ง 2 ระยะ สรุปได้ว่า
สภาพแวดล้อมทางด้านวิชาการ สภาพแวดล้อมทางด้านการบริหาร สภาพแวดล้อมทางด้านอาคาร-
สถานที่ และสภาพแวดล้อมทางด้านการจัดกิจกรรม มีผลต่อการพัฒนานักศึกษา ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมทางด้านวิชาการ ระยะแรกเริ่มของการจัดตั้งวิทยาลัย เอกชน
หลักสูตรส่วนใหญ่เน้นไปทางด้านบริหารธุรกิจ บัญชีและเศรษฐศาสตร์ จำนวนนักศึกษาของวิทยาลัย-
เอกชนแต่ละแห่งยังมีจำนวนไม่มากนัก หลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอนมุ่งพัฒนาให้นักศึกษา
ที่สำเร็จการศึกษาสามารถประกอบธุรกิจหรือรับใช้วงการค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อได้มีการ
การประกาศใช้พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษา เอกชน พุทธศักราช 2522 และวิทยาลัย เอกชนได้
รับการสนับสนุนให้ขยายสาขาวิชา จัดตั้งคณะเพิ่มและรวมทั้งสามารถ เปิดทำการสอนได้ในระดับ
บัณฑิตศึกษา จำนวนนักศึกษาเพิ่มสูงขึ้น นักศึกษาได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนนักศึกษาในวงกว้าง ทั้ง
เพื่อนร่วมคณะ ต่างคณะ ในสถาบันเดียวกัน กิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรม เสริมหลักสูตร
ได้มีความหลากหลายเพิ่มขึ้น ทำให้นักศึกษาได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านวิชาการ ความเป็นผู้นำและ
ด้านสังคมพร้อมกันไป

2. สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร ตามพระราชบัญญัติวิทยาลัย เอกชน
พุทธศักราช 2512 วิทยาลัย เอกชนมีฐานะ เป็นนิติบุคคล ผู้อำนวยการวิทยาลัย เป็นผู้บริหารสูงสุด
และคณะกรรมการวิทยาลัย เป็นผู้กำหนดนโยบายและแนวทางบริหาร จำนวนอาจารย์ของวิทยาลัย-
เอกชนยังมีจำนวนน้อย เนื่องจากข้อจำกัดด้านงบประมาณ การให้บริการสวัสดิการและการอำนวยความสะดวกแก่นักศึกษาด้านต่าง ๆ ยังอยู่ในขอบเขตจำกัด จนกระทั่ง เมื่อได้มีการประกาศใช้
พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษา เอกชน พุทธศักราช 2522 วิทยาลัย เอกชนจึงได้ปรับปรุงโครงสร้าง-

สร้างองค์กรด้านบริหารของวิทยาลัย เพื่อให้สามารถบริหารและดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และวิทยาลัยบางแห่งได้เปลี่ยนสถานภาพเป็นมหาวิทยาลัย เอกชน ระบบโครงสร้างการบริหารจึงได้เอื้อต่อการสนับสนุนการพัฒนาให้นักศึกษาให้บรรลุเป้าหมายมากยิ่งขึ้น กล่าวคือ นอกจากจะมีอธิการบดี และรองอธิการบดีฝ่ายต่าง ๆ ดำเนินหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายจากอธิการบดีแล้ว ยังมีสำนักงานกิจการนักศึกษาเพื่อทำหน้าที่ประสานงาน อำนวยความสะดวกและให้บริการแก่นักศึกษาในด้านต่าง ๆ เพื่อให้นักศึกษาได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มขีดความสามารถของตน

3. สภาพแวดล้อมทางด้านอาคารสถานที่ วิทยาลัย เอกชนส่วนใหญ่ตั้งอยู่ใน เขต กรุงเทพมหานคร ใกล้แหล่งชุมชนและการคมนาคมที่สะดวก ในช่วงระยะแรกของการก่อตั้งการลง-ทุนค่อนข้างจำกัด อาคารสถานที่และอุปกรณ์ยังไม่เพียงพอกับความต้องการ วิทยาลัย เอกชนจึงได้พยายามใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ต่อมา เมื่อการจัดการศึกษาของ เอกชนได้รับความนิยมและแพร่หลายมากขึ้น จำนวนนักศึกษาจึงได้เพิ่มสูงขึ้น ได้มีการเพิ่มสาขา วิชาที่เปิดทำการสอน จัดตั้งคณะเพิ่มขึ้น ขยายอาคารเรียน เพิ่มวิทยาเขตในส่วนกลางและภูมิภาค และรวมทั้ง เปลี่ยนสถานภาพจากวิทยาลัย เป็นมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัย เอกชนได้ตระหนักถึงอิทธิพล ภายในรอบรั้วของมหาวิทยาลัยที่มีผลต่อการพัฒนาการศึกษาในด้านวิชาการ บุคลิกภาพ ทัศนคติและ มนุษยสัมพันธ์ จึงได้ปรับปรุงอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยให้สะอาด สวยงาม และร่มรื่น เป็นการเอื้ออำนวยให้นักศึกษาประสบผลสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียนมากที่สุด

4. สภาพแวดล้อมทางด้านการจัดกิจกรรม วิทยาลัย เอกชนได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้นเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพและบุคลิกภาพของนักศึกษา ตลอดจน เสริมสร้างความรู้สึกรับผิดชอบในตัวของนักศึกษา กิจกรรมเหล่านี้ได้แก่ นิทรรศการ ใ้เวที ศิลป ดนตรีและกีฬา ต่อมาการจัดกิจกรรมบางประเภท ของนักศึกษาได้ถูกระงับตามคำสั่งของหัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ในปี พ.ศ. 2519 วิทยาลัย เอกชนจึงได้ควบคุมดูแลกิจกรรมของนักศึกษาอย่างใกล้ชิด และอนุญาตให้จัดกิจกรรมเฉพาะ แต่ทางด้านกีฬาและวัฒนธรรมเท่านั้น สำหรับช่วงระยะตั้งแต่ พ.ศ. 2522 เป็นต้นมา การจัด กิจกรรมได้เริ่มต้นตัวขึ้นอีกครั้งหนึ่ง นักศึกษาได้รับการสนับสนุนให้จัดตั้งชมรมต่าง ๆ เพื่อจัด กิจกรรมในด้านกีฬา ศิลปวัฒนธรรมและบำเพ็ญประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการค่ายอาสา-พัฒนาชนบทได้รับความสนใจจากนักศึกษาและได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากรัฐ กิจกรรม นักศึกษาจึงมิได้จำกัดอยู่เพียงภายในขอบ เขตของสถาบันอุดมศึกษา เอกชนเท่านั้น แต่ยังคงขยาย ครอบคลุมไปถึงภายนอกสถาบันคือสังคมโดยส่วนรวมอีกด้วย กิจกรรมดังกล่าวได้ช่วยพัฒนานักศึกษา

ให้มีความเข้าใจในบทบาทของตน การอยู่ร่วมและทำงานกับผู้อื่น ความรับผิดชอบ ความเป็นผู้นำ คุณธรรมและความสามัคคีของหมู่คณะ

การพัฒนานักศึกษาของมหาวิทยาลัย เอกชนในช่วงระยะตั้งแต่แรกเริ่มของการจัดตั้ง สถาบันอุดมศึกษาเอกชน จนถึง ปี พ.ศ. 2521 มุ่งการพัฒนานักศึกษาในด้านวิชาการและวิชาชีพ เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมและการพัฒนาประเทศในขณะนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งความต้องการของตลาดแรงงานด้านสาขาการบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอกชนได้จัดบริการ สวัสดิการ และสิ่งอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ ให้แก่นักศึกษาอย่างไม่เพียงพอับความต้องการ เนื่องจากข้อจำกัดด้านงบประมาณและจำนวนบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษา เอกชนต่อมาในช่วงปี พ.ศ. 2522 จนถึงปัจจุบัน ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พุทธศักราช 2522 มีการเปลี่ยนแปลงสถานภาพของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จากวิทยาลัย เป็นมหาวิทยาลัย มีการขยาย ขอบเขต ภารกิจและรูปแบบของการบริหาร มีการแต่งตั้งรองอธิการบดี หรือผู้อำนวยการ เพื่อรับผิดชอบด้านกิจการนักศึกษา ส่งเสริมกิจกรรมด้านต่าง ๆ ทำให้นักศึกษาได้รับการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน รวมทั้งด้านการ เป็นผู้นำผู้ตามที่ดีและความรับผิดชอบต่อสังคม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลจากแบบประเมินตนเองและแบบสอบถาม สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้ คือ

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบประเมินตนเองและแบบสอบถามผลการศึกษา พบว่า นักศึกษาที่ตอบแบบประเมินตนเองส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาหญิงและมีอายุระหว่าง 22 - 24 ปี มากที่สุด นักศึกษามีน้ำหนักระหว่าง 40 - 49 กิโลกรัม และมีส่วนสูงระหว่าง 155 - 159 เซนติเมตร ส่วนอาจารย์ที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นอาจารย์หญิงและเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานที่มหาวิทยาลัย-เอกชน เป็นระยะเวลา 7 - 9 ปี มากที่สุด

2. การพัฒนานักศึกษาของมหาวิทยาลัย เอกชนตามแนวทฤษฎีการพัฒนานักศึกษาของ ชิคเกอร์ริง ทั้ง 7 ด้าน ตามการรายงานของนักศึกษาและความคิดเห็นของอาจารย์ สรุปได้ ดังนี้

2.1 การพัฒนาสมรรถภาพ นักศึกษารายงานว่า มีการพัฒนาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$) ส่วนอาจารย์เห็นว่า นักศึกษามีการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.30$) ข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านนี้ ตามการรายงานของนักศึกษาคือ นักศึกษารักษาสุขภาพของตนเองเป็น อย่างดี ($\bar{X} = 3.99$) และน้อยที่สุดคือ นักศึกษากล้าแสดงความคิดเห็นในการอภิปราย และได้คอม อย่างมีเหตุผล ($\bar{X} = 3.12$) ส่วนอาจารย์เห็นว่า ข้อที่นักศึกษามีการพัฒนามากที่สุด คือ ความ

มีมนุษยสัมพันธ์ ($\bar{X} = 3.69$) และน้อยที่สุดคือ ความสามารถในการถ่ายทอดความคิดไปสู่การเขียนอย่างมีระบบ ($\bar{X} = 3.07$)

2.2 การพัฒนาอารมณ์ นักศึกษารายงานว่า มีการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.06$) และอาจารย์เห็นว่า นักศึกษามีการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ($\bar{X} = 3.36$) ข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านนี้ ตามการรายงานของนักศึกษาคือ นักศึกษาคัดลึนใจได้อย่างรวดเร็ว ตามความรู้สึกนึกคิดของตนเอง ($\bar{X} = 3.69$) และน้อยที่สุดคือ นักศึกษามักจะแสดงสีหน้าท่าทางหรืออาจทำลายสิ่งของที่อยู่ใกล้เมื่อนักศึกษาโกรธ ($\bar{X} = 2.44$) ส่วนอาจารย์เห็นว่า ข้อที่นักศึกษามีการพัฒนามากที่สุดคือ ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและกลุ่มเพื่อน ($\bar{X} = 3.70$) และน้อยที่สุดคือ นักศึกษามีความอดทนและอดกลั้นต่อเหตุการณ์ที่ไม่พึงปรารถนา ($\bar{X} = 3.17$)

2.3 การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง นักศึกษารายงานว่า มีการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.47$) และอาจารย์เห็นว่า นักศึกษามีการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$) ข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านนี้ตามการรายงานของนักศึกษาคือ เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงาน นักศึกษาจะรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.13$) และน้อยที่สุดคือ นักศึกษากลับแสดงความคิดเห็นในห้องเรียน ($\bar{X} = 2.99$) ส่วนอาจารย์เห็นว่า ข้อที่นักศึกษามีการพัฒนามากที่สุดคือ นักศึกษาสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง ($\bar{X} = 3.57$) และน้อยที่สุดคือ นักศึกษาสามารถแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน ($\bar{X} = 3.31$)

2.4 การพัฒนาความมีเอกลักษณ์ นักศึกษารายงานว่า มีการพัฒนาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$) อาจารย์เห็นว่า นักศึกษามีการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$) ข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านนี้ตามการรายงานของนักศึกษาคือ นักศึกษาเข้าใจลักษณะนิสัยและความประพฤติของตนเอง ($\bar{X} = 3.98$) และน้อยที่สุดคือ นักศึกษาลอกเลียนแบบบุคคลที่นักศึกษาริชอบพัฒนาเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ($\bar{X} = 2.65$) ส่วนอาจารย์เห็นว่า ข้อที่นักศึกษามีการพัฒนามากที่สุดคือ นักศึกษามีเอกลักษณ์ในการแต่งกาย ($\bar{X} = 3.60$) และน้อยที่สุดคือ นักศึกษาให้ความสำคัญในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ($\bar{X} = 2.98$)

2.5 การพัฒนาความมีอิสระในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล นักศึกษารายงานว่า มีการพัฒนาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) อาจารย์เห็นว่า นักศึกษามีการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.47$) ข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านนี้ตามการรายงานของนักศึกษาคือ นักศึกษา

มีอิสระในการเลือกคบคนที่นักศึกษาพอใจ ($\bar{X} = 4.16$) และน้อยที่สุดคือ เพื่อน ๆ มักมาขอคำแนะนำจากนักศึกษา ($\bar{X} = 3.36$) ส่วนอาจารย์เห็นว่า ข้อที่นักศึกษามีการพัฒนามากที่สุดคือ ความสามารถในการทำงานร่วมกับเพื่อนต่างเพศโดยไม่ขัดเขิน ($\bar{X} = 3.81$) และน้อยที่สุดคือ การเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ($\bar{X} = 3.16$)

2.6 การกำหนดเป้าหมายในชีวิตอย่างชัดเจน นักศึกษารายงานว่า มีการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.48$) อาจารย์เห็นว่า มีการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.30$) ข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านนี้ตามการรายงานของนักศึกษา คือ การศึกษาของนักศึกษาในปัจจุบัน นักศึกษาใช้เป็นฐานในการเตรียมตัวเพื่อความมั่นคงของชีวิตในอนาคต ($\bar{X} = 3.78$) และน้อยที่สุดคือ นักศึกษามีจุดมุ่งหมายในด้านคู่ครองอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 3.30$) ส่วนอาจารย์เห็นว่า ข้อที่นักศึกษามีการพัฒนามากที่สุดคือ นักศึกษาใช้ชีวิตอยู่ในสถาบันได้อย่างมีความสุข ($\bar{X} = 3.57$) และน้อยที่สุดคือ นักศึกษา มีความพยายามในการวางแผนบอ้งกันและแก้ไขปัญหอย่างรอบคอบ ($\bar{X} = 3.07$)

2.7 การพัฒนาบุรณาการ นักศึกษารายงานว่า มีการพัฒนาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$) อาจารย์เห็นว่า นักศึกษามีการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$) ข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านนี้ตามการรายงานของนักศึกษาคือ นักศึกษายอมรับความคิดเห็นและการกระทำของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล ($\bar{X} = 4.00$) และน้อยที่สุดคือ นักศึกษาทำกิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์และพัฒนาชุมชน ($\bar{X} = 3.00$) ส่วนอาจารย์เห็นว่า ข้อที่นักศึกษามีการพัฒนามากที่สุดคือ นักศึกษามองโลกในแง่ดี ($\bar{X} = 3.53$) และน้อยที่สุดคือ มีการวางแผนอย่างรอบคอบเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิต ($\bar{X} = 3.22$)

3. ความคิดเห็นของนักศึกษาและอาจารย์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนานักศึกษาของมหาวิทยาลัยเอกชน พบว่า

แนวทางที่นักศึกษาเห็นว่าควรพัฒนามากที่สุดคือ ความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.43$) และน้อยที่สุดคือ การเมือง ($\bar{X} = 3.29$) ส่วนอาจารย์เห็นว่า แนวทางที่ควรพัฒนามากที่สุดคือ สติปัญญา ($\bar{X} = 4.24$) และน้อยที่สุด คือ การเมือง ($\bar{X} = 3.35$) เช่นกัน

4. ความคิดเห็นของนักศึกษาและอาจารย์เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนานักศึกษาของมหาวิทยาลัยเอกชน สรุปได้ดังนี้คือ

กิจกรรมที่ควรพัฒนามากที่สุดตามความคิดเห็นของนักศึกษาคือ จัดอบรมและสอนพิเศษ ให้แก่นักศึกษาที่จะสำเร็จการศึกษา เพื่อเตรียมตัวและ เตรียมพร้อมในการสอบ เข้าทำงาน ส่วน อาจารย์เห็นว่า กิจกรรมที่ควรพัฒนามากที่สุดคือ จัดตั้งห้องสมุดอาชีพภายในมหาวิทยาลัย จัดกิจกรรม วันนัดพบนายจ้าง และ เชิญบุคคลที่ประสบผลสำเร็จ ในวิชาชีพมาให้ความรู้ และข้อคิดเห็นแก่นักศึกษา เป็นประจำ ส่วนกิจกรรมที่มหาวิทยาลัยทำอยู่แล้วและควรทำต่อไป ตามความคิดเห็นของนักศึกษา คือ จัดโครงการอาสาพัฒนาชนบท โครงการพัฒนาผู้นำและกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ซึ่งอาจารย์ มีความเห็นว่าการจัดปฐมนิเทศสำหรับนักศึกษา เข้า เรียนใหม่ในภาคเรียนแรก มีกิจกรรมรับน้องใหม่ กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสนำความรู้จากคุณ เภระหว่างนักศึกษาด้วยกัน คณาจารย์ และสถาบัน เป็นกิจกรรมที่มหาวิทยาลัยทำอยู่แล้วและควรทำต่อไป และกิจกรรมที่ไม่ จำเป็นที่ จะพัฒนาตามความคิดเห็นของนักศึกษาคือ เชิญนักการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาจังหวัดหรือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านการ เมืองมาบรรยาย เกี่ยวกับการบริหารและ การปกครองประเทศตามระบอบประชาธิปไตย ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของอาจารย์ที่มีความ เห็นตรงกันในด้านนี้

อภิปรายผล

จากการศึกษาการพัฒนา นักศึกษาของมหาวิทยาลัย เอกชน ผู้วิจัยได้กล่าวแยกออก เป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์ และ ส่วนที่ 2 ข้อมูลจากแบบประเมิน คนเองของนักศึกษาและแบบสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์

ส่วนที่ 1 ข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์ การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนานักศึกษา ของมหาวิทยาลัย เอกชนจากเอกสารและการสัมภาษณ์ พบว่า การพัฒนานักศึกษาของวิทยาลัย เอกชน ในระยะแรกของการก่อตั้ง ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนสถานภาพเป็นมหาวิทยาลัย เอกชนนั้น ในแต่ละช่วง ระยะเวลาได้มุ่งส่งเสริมให้นักศึกษาได้พัฒนาทั้งทางร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ สังคมและ วิชาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมุ่งพัฒนาด้านกำลังคนเพื่อรับใช้วงการธุรกิจภาคเอกชน ซึ่งกำลัง ขยายตัวอย่าง เร่งรีบตามการ เจริญเติบโตของประเทศ แม้ในปัจจุบันมหาวิทยาลัย เอกชนได้เปิด ค่าเนินการสอนในสาขาวิชาต่าง ๆ ทั้งทางด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยีแล้วก็ตาม ในด้านสังคมศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสาขาบัญชี บริหารธุรกิจ และ เศรษฐศาสตร์ ยังเป็นกลุ่ม เป้าหมายหลักของมหาวิทยาลัย เอกชน และรวมทั้งการมุ่งฝึกอบรม

ให้นักศึกษาทุกคนเป็นพลเมืองที่รู้จักรับผิดชอบต่อสังคมและมีสำนึกที่จะสร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่ประเทศไทย

ส่วนที่ 2 ข้อมูลจากแบบประเมินตนเองตามการรายงานของนักศึกษาและแบบสอบถามตามความคิดเห็นของอาจารย์ การอภิปรายผลในส่วนนี้ มีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

1. จากการศึกษาสถานภาพส่วนตัวของนักศึกษาและอาจารย์ พบว่า นักศึกษาที่ตอบแบบประเมินตนเอง เป็นนักศึกษาเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ทั้งนี้ เนื่องจากการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของชาติได้แพร่หลายกว้างขวางมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม เมื่อการขยายทั้งโอกาสทางการศึกษาและความเสมอภาคของผู้เรียน ทำให้ประชากรในวัยเรียนทั้งเพศหญิงและเพศชายได้มีโอกาสเข้าสู่อุดมศึกษามากขึ้น ประกอบกับสาขาวิชาที่เปิดทำการสอนในมหาวิทยาลัย เอกชนส่วนใหญ่มุ่งเน้นด้านสังคมศาสตร์ ได้แก่ บริหารธุรกิจ การบัญชีและเศรษฐศาสตร์ ซึ่งเป็นสาขาวิชาที่ได้รับความนิยมสูงและอยู่ในความต้องการของสังคม จึงทำให้มหาวิทยาลัย เอกชนมีนักศึกษหญิงมากกว่านักศึกษาชาย ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของ ประยูร ศรีลีขชนกุล (2529) พบว่า นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา-เอกชน เป็นนักศึกษหญิงมากกว่านักศึกษาชาย นักศึกษาส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 22 - 24 ปี ซึ่งตรงกับอายุของนักศึกษาผู้ตอบแบบประเมินตนเองเช่นกัน สำหรับน้ำหนัก นักศึกษาส่วนใหญ่มีน้ำหนักระหว่าง 40 - 49 กิโลกรัม และส่วนสูงส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 155 - 159 เซนติเมตรซึ่งเป็นสัดส่วนโดยเฉลี่ยตามเกณฑ์มาตรฐานของคนไทย

ในด้านสถานภาพของอาจารย์พบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่เป็นอาจารย์หญิง ซึ่งมีลักษณะสอดคล้องกับนักศึกษา กล่าวคือ มหาวิทยาลัย เอกชนมีนักศึกษหญิงมากกว่านักศึกษาชาย และอาจารย์มีประสบการณ์ในการทำงานในมหาวิทยาลัย เอกชน เป็นระยะเวลา 7 - 9 ปีมากที่สุด เป็นเพราะว่ามหาวิทยาลัย เอกชนได้รับการสนับสนุนให้ขยายขอบเขต การกิจและสาขาวิชาเพิ่มขึ้น ตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษา เอกชน พุทธศักราช 2522 จำนวนอาจารย์และอัตราบุคลากรของมหาวิทยาลัยจึงได้เพิ่มขยายขึ้นตั้งแต่ในช่วง เวลาดังกล่าว จึงมีอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการทำงานที่มหาวิทยาลัย เอกชน ในช่วงนี้มากที่สุด

2. การพัฒนานักศึกษาของมหาวิทยาลัย เอกชน ตามแนวทฤษฎีการพัฒนานักศึกษาของ ชิค เกอริง ทั้ง 7 ด้าน ตามการรายงานของนักศึกษาและความคิดเห็นของอาจารย์ มีสาระที่น่าสนใจ นำมาอภิปรายดังนี้

2.1 การพัฒนาสมรรถภาพ

การพัฒนาสมรรถภาพตามการรายงานของนักศึกษา มีการพัฒนาในระดับมาก ทั้งนี้ เป็นเพราะนักศึกษาที่ตอบแบบประ เหมินคน เองกำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีสุดท้ายของหลักสูตร ได้รับ การพัฒนาทั้งทางด้านวิชาการ วิชาชีพจากสถาบัน เป็น เวลาหลายปี ความสามารถทั้งทางด้าน สติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ และสังคมค่อยสะสมต่อเนื่องเพิ่มขึ้น จึงทำให้เกิดความมั่นใจใน ความสามารถของคนและคิดว่าตนเองมีสมรรถภาพสูง บรรลุนิติภาวะและพร้อมที่จะประกอบอาชีพ ส่วน อาจารย์มีความเห็นว่า นักศึกษามีการพัฒนาในระดับปานกลางนั้น เนื่องจากอาจารย์ตั้งความหวัง ไว้อย่างสูงเกี่ยวกับตัวนักศึกษา และมีความประสงค์ให้นักศึกษาได้แสดงออกถึงความสามารถของคนใน ด้านต่าง ๆ ให้มากขึ้น เข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น แต่นักศึกษาชั้นปีสุดท้ายได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความสมัครใจเป็นจำนวนน้อย และส่วนใหญ่จะสนใจแค่ เรื่องส่วนตัว ซึ่งตรงกับ ผลการวิจัย ของ ทองเรียน อมรัชกุล (2525: 38 - 39) พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 4 ไม่สนใจกิจกรรม ไม่ ยอมรับระเบียบประเพณีของนิสิตนักศึกษาด้วยตนเอง สนใจแค่ เรื่องส่วนตัว

ข้อที่นักศึกษารายงานมากที่สุดในการพัฒนาด้านนี้คือ นักศึกษารักษาสุขภาพ ของคน เป็นอย่างดี สุขภาพที่ดี เป็นองค์ประกอบสำหรับการศึกษาเล่าเรียนและการทำงานอย่างมี ประสิทธิภาพ สุขภาพที่ดีหมายถึงความสมบูรณ์ของร่างกายและจิตใจ ดังที่ จอห์น ลอค (John Locke อ้างถึงใน สุชาติ โสภประยูร 2521: 5) กล่าวว่า "จิตที่แจ่มใสย่อมอยู่ในร่างกายที่ สมบูรณ์" มหาวิทยาลัย เอกชนส่งเสริมให้นักศึกษามีความพร้อมที่จะออกไปเผชิญกับชีวิตการทำงาน และมีพื้นฐานในการพัฒนาตนเอง และได้สนับสนุนการออกกำลังกาย กิจกรรมด้านกีฬา และการ ระวังเรื่องความสะอาดและการรักษาสุขภาพ (ปัจจุย นูนาค, สัมภาษณ์) นักศึกษาได้มีส่วนร่วม ในกิจกรรมดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นความสำคัญของการรักษาสุขภาพของตนเอง ส่วนข้อที่พัฒนาน้อย ที่สุดตามการรายงานของนักศึกษาคือ นักศึกษากลับแสดงความคิดเห็นในการอภิปรายและได้ตอบ อย่างมีเหตุผล อาจเป็นเพราะนักศึกษาขาดการหาความรู้เพิ่มเติม ขาดความกระตือรือร้นในการ เรียน ขาดการฝึกพูด อภิปรายแสดงความคิดเห็น และขาดความเชื่อมั่นตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ การศึกษาของ โรจนา สุชะพันธ์ (2530) ที่พบว่า คุณลักษณะในด้านความ เชื่อมั่นตนเองของ นักศึกษาในระดับปริญญาตรี ภาคปกติที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 1 และปีที่ 3 ปีการศึกษา 2529 ใน สถาบันอุดมศึกษา เอกชนอยู่ในระดับต่ำสุด

ส่วนอาจารย์มีความคิดเห็นเห็นว่า นักศึกษามีมนุษยสัมพันธ์มากที่สุด อาจเนื่อง

จากมหาวิทยาลัย เอกชนได้สนับสนุนให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางด้านดนตรีและกีฬา กิจกรรมดังกล่าวล้วนส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีโอกาสพบปะกับเพื่อนนักศึกษาด้วยกัน และบุคคลภายนอก สามารถแสดงออกถึงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และความมีน้ำใจไมตรี เป็นลักษณะของการแสดงออกถึงความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ข้อที่นักศึกษามีการพัฒนาน้อยที่สุดคือ ความสามารถในการถ่ายทอดความคิดไปสู่การเขียนอย่างมีระบบ อาจเนื่องมาจากนักศึกษาไม่ได้รับการฝึกและสนับสนุนทักษะด้านการเขียน การทดสอบในบางสาขาวิชามุ่ง เน้นการทดสอบแบบปรนัยมากกว่าอัตนัย

2.2 การพัฒนาอารมณ์

การพัฒนาอารมณ์ตามการรายงานของนักศึกษามีการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง ตรงกับความคิดเห็นของอาจารย์ ทั้งนี้อาจเนื่องจากนักศึกษามหาวิทยาลัย เอกชนอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย เป็นวัยที่กำลังเติบโต เป็นผู้ใหญ่ เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ และความคิด บุคคลในวัยนี้มักมีอารมณ์อ่อนไหว (ทองเรียน อมรรัชกุล 2525: 34) และเป็นวัยที่หลังทางด้านร่างกายมีมาก หลังสมองก็อยู่ในระยะตื่นตัว (บรรพต วีระชัย 2529: 190) ซึ่งตรงกับ โททอร์ย์ ลินลาวัฒน์ (2524: 39) กล่าวว่า ผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาที่เทียบเท่าปริญญาตรีนั้น เป็นผู้เรียนที่มีอายุระหว่าง 17-21 หรือ 18-22 ปี วัยนี้เป็นวัยที่กำลังปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงทั้งความเชื่อ ทศนคติและค่านิยมต่าง ๆ เป็นวัยที่เริ่มต้นด้วยความสับสน ขุ่นยากและลังเลใจ นักศึกษาของมหาวิทยาลัย เอกชนล้วนอยู่ในช่วงวัยดังกล่าวข้างต้น มีความกระตือรือร้น มีอารมณ์อ่อนไหว มีความคิดสับสน การพัฒนาทางด้านอารมณ์ของนักศึกษาจึงอยู่ในระดับปานกลาง

ข้อที่นักศึกษารายงานมากที่สุดคือ นักศึกษาตัดสินใจได้อย่างรวดเร็วตามความรู้สึกนึกคิดของตนเอง เนื่องมาจากกิจกรรมการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย เอกชนและรวมทั้งการได้มีโอกาสฝึกงานกับหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ภายนอกมหาวิทยาลัย ล้วนมีส่วนสนับสนุนและส่งเสริมให้นักศึกษาเป็นคนกล้าคิด และกล้าตัดสินใจ ประกอบกับเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของมหาวิทยาลัย ได้รับประสบการณ์และความรู้อย่างพอเพียงในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ จึงสามารถตัดสินใจได้อย่างรวดเร็วตามความรู้สึกนึกคิดของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ ฮิลการ์ด และคณะ (Hilgard and Others 1979: 399) กล่าวว่า คนเราจำเป็นต้องปรับการแสดง

ออกทางอารมณ์ไปตามประสมการณ์การ เรียนรู้ของบุคคล และสถานการณ์ที่กำลัง เผชิญขณะนั้นด้วย สำหรับข้อที่พัฒนาน้อยที่สุดคือ นักศึกษามักจะแสดงสีหน้าท่าทางหรืออาจทำลายสิ่งของที่อยู่ใกล้ เมื่อนักศึกษาโกรธ อาจเป็น เพราะนักศึกษาล้วนอยู่ในช่วงวัยที่หลังทางค้ำร่างกายมีมาก (บรรพต วีระสัย 2529: 190) มีอารมณ์อ่อนไหว (ทองเรียน อมรัชกุล 2525: 34) จึงไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมตนเองได้เมื่อถูกกระทบทางอารมณ์

ส่วนความคิดเห็นของอาจารย์เห็นว่า ข้อที่นักศึกษามีการพัฒนามากที่สุดคือ ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและกลุ่มเพื่อน อาจเนื่องมาจากกิจกรรมการเรียนการสอนและการฝึกงานของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย เอกชนนั้น ส่วนใหญ่ต้องทำงาน เป็นกลุ่ม นักศึกษาจะต้องพบปะ ประึกษาหารือ ช่วยเหลือร่วมมือซึ่งกันและกัน จึงจะทำให้งานที่ได้รับมอบหมาย สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี สิ่งเหล่านี้ล้วน เป็นการ เสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์ของนักศึกษาให้รู้จัก เข้ากับ กลุ่มเพื่อนและสภาพแวดล้อมได้เป็นอย่างดี สำหรับข้อที่อาจารย์มีความเห็นว่าพัฒนาน้อย คือ นักศึกษา ออกทนและอดกลั้นต่อ เหตุการณ์ที่ไม่พึงปรารถนา เนื่องมาจาก วัยของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ยังอยู่ในช่วงระหว่างวัยรุ่นตอนปลายและวัยผู้ใหญ่ตอนต้น ยังมีปัญหา เรื่องการปรับตัว ปรับใจและการแสดงออก ยังไม่รู้จักควบคุมอารมณ์ตนเอง ไม่ระมัดระวังคำพูดว่าจะทำให้คนอื่นเสียหายหรือไม่ (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา 2530: 105) ซึ่งตรงกับ แซนฟอร์ด (Sanford 1962: 260) กล่าวว่า นักศึกษาในมหาวิทยาลัยต้องการ เป็นตัวของตัวเอง ชอบแสดงออก มีปัญหาหัยข้องใจ มีความขัดแย้งในตนเอง การรู้จักควบคุมอารมณ์ตนเองของนักศึกษาจึง เป็น เป้าหมายสำคัญของการ พัฒนาด้านอารมณ์ เพื่อที่จะ เสริมสร้างให้นักศึกษามีความ เข้าใจอารมณ์ทั้งของตนเอง และของผู้อื่น รู้จักควบคุมและ แสดงออกคำอารมณ์อย่าง เหมาะสมกับ เวลาและสถานที่ เพื่อที่จะอยู่ร่วมสังคมกับ บุคคลอื่น ได้อย่างมีความสุขและประสพผลสำเร็จ

2.3 การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง

การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง พบว่า นักศึกษาและอาจารย์มีความเห็นตรงกัน คือ เห็นว่ามีการพัฒนาในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจ เนื่องจากนักศึกษขาดความ เชื่อมั่นตนเอง ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน เนื่องจากสภาพชั้นเรียนขนาดใหญ่ มีนักศึกษจำนวนมาก จึงไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นของตน ขาดความมั่นใจ สอดคล้องกับผลการวิจัย เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างวินัยในตนเองกับผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของนักศึกษา สถาบันอุดมศึกษา เอกชนในกรุงเทพมหานคร ของ ไรจนา สุชะพันธ์ (2530) พบว่า คุณลักษณะในด้านความ เชื่อมั่นในตนเองของนักศึกษา อยู่ในระดับต่ำ และนุกดา สุขสมาน (2528: 138-139) กล่าวว่า การรู้จักตนเอง

ยอมรับตนเอง มีความเชื่อมั่นต่อตนเอง รู้จักแก้ไขปรับปรุงตนเอง เมื่อพบข้อบกพร่อง มีพื้นฐานของความรักที่จะดูแลผู้อื่น การเสียสละ ตระหนักต่อความจริงต่าง ๆ ที่อยู่ในสภาพแวดล้อมรอบตัวและสามารถทำให้เหมาะสมกับตนเอง จะทำให้ผู้นั้นมีความสุขและมีสุขภาพจิตที่ดีที่เข้าใจถึงความ เป็นจริง การเป็นตัวของตัวเองนั้น นักศึกษาจะต้องกล้าแสดงออก กล้าพูดอย่างเปิดเผย ตรงไปตรงมา และจริงใจ

ข้อที่นักศึกษารายงานมากที่สุดคือ เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงาน นักศึกษา จะรับผิดชอบ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย เอกชน นอกจากจะฝึกฝนอบรมให้นักศึกษาสามารถใช้วิชาที่เรียนมาในทางทฤษฎีและปฏิบัติแล้ว มหาวิทยาลัย- ยังได้จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรและกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ เพื่อฝึกอบรมให้นักศึกษารู้จักรับผิดชอบ ต่อตนเอง ต่องานที่ได้รับมอบหมาย และต่อสังคมด้วย (กาญจนา บุรณะพิมพ์, สัมภาษณ์) นักศึกษาเมื่อได้เข้าร่วมในกิจกรรมดังกล่าว ก็จะได้รับการพัฒนาให้มีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย และโดยทั่วไปแล้วนักศึกษาเป็นคนที่กระตือรือร้น อยากรจะทำงาน ใจกว้าง และสนใจที่จะเรียน (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา 2530: 104) และข้อที่พัฒนาน้อยที่สุด ตามการ รายงานของนักศึกษาดังกล่าวตรงกันกับความคิดเห็นของอาจารย์ คือ นักศึกษาสามารถแสดงความคิดเห็น ในชั้นเรียนนั้นอาจ เป็นเพราะห้องเรียนในบางวิชาเป็นห้องเรียนขนาดใหญ่ มีนักศึกษาเป็นจำนวนมาก อาจารย์ผู้สอนใช้วิธีสอนแบบบรรยาย และเมื่อเปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็น จะมี นักศึกษาเพียงส่วนน้อยที่ได้แสดงความคิดเห็นในขณะที่นักศึกษาส่วนใหญ่ซึ่งมีจำนวนมากไม่มีโอกาส ได้แสดงความคิดเห็นของตนแต่ประการใด ทำให้การพัฒนานักศึกษาในด้านการแสดงความคิดเห็น ในชั้นเรียนอยู่ในระดับต่ำ

ส่วนอาจารย์มีความเห็นว่า ข้อที่นักศึกษาพัฒนามากที่สุดคือ นักศึกษา สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง อาจเนื่องมาจากนักศึกษาเห็นว่าการศึกษาระดับปริญญาตรี ปีที่ 4 ซึ่งเป็นชั้นปีสุดท้ายของหลักสูตรระดับปริญญาตรี นักศึกษาได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ ในด้านต่าง ๆ จากอาจารย์ผู้สอน เพื่อน และกิจกรรมของมหาวิทยาลัย ตลอดจนขวัญของนักศึกษา ที่เพิ่มสูงขึ้น ทำให้นักศึกษามีวุฒิภาวะเพิ่มขึ้น สามารถมองเห็นและเข้าใจปัญหาต่าง ๆ และ รวมทั้งสามารถแก้ปัญหาของตนเองได้ สอดคล้องกับ เวสสเตอร์ ฟรีดแมนและ เฮสต์ (Webster, Freedman and Heist 1962: 830) ที่ได้กล่าวว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยที่มีวัยเพิ่มขึ้น จะมี พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจสูงขึ้น มีวุฒิภาวะเพิ่มขึ้น สามารถแก้ไขปัญหาและคิดต่อประสาน งานกับบุคคลต่าง ๆ ได้ดีกว่านักศึกษาที่มีวัยต่ำกว่า

2.4 การพัฒนาความมีเอกลักษณ์

การพัฒนาความมีเอกลักษณ์ตามการรายงานของนักศึกษามีการพัฒนาในระดับมาก เนื่องจากนักศึกษาของมหาวิทยาลัย เอกชนได้รับการฝึกฝน อบรม และหล่อหลอมบุคลิกภาพให้เป็นนักธุรกิจที่ดี มีความรัก ความเชื่อมั่นและความศรัทธาในวิชาชีพของตน และมีความมุ่งมั่นที่จะปรับปรุงบุคลิกภาพของตนให้มีลักษณะของความเป็นนักธุรกิจที่ดี และประสบผลสำเร็จในชีวิตการงาน บุคลิกภาพ การแต่งกายและพฤติกรรมจึงมุ่งไปสู่ความเป็น เอกลักษณ์เฉพาะคนในด้านธุรกิจ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ สมหมาย จันทร์เรือง (2529) ที่ได้ศึกษาถึงเป้าประสงค์ของมหาวิทยาลัย เอกชนในด้านการสอนและการผลิตบัณฑิตที่พบว่า มีจุดเด่นที่สาขาบริหารธุรกิจ จึงทำให้นักศึกษามีความรู้สึกว่าตนเองได้รับการพัฒนาความมีเอกลักษณ์มาก ส่วนอาจารย์มีความเห็นว่านักศึกษามีการพัฒนาด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจาก อาจารย์มองเห็นว่านักศึกษาในมหาวิทยาลัยยังอยู่ในช่วงวัยที่กำลังปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงทั้งบุคลิกภาพ ทัศนคติและค่านิยมต่าง ๆ เป็นวัยที่กำลังแสวงหาเอกลักษณ์ของตนและยังไม่มีเอกลักษณ์ของตนอย่างชัดเจน สอดคล้องกับ ไพฑูรย์ สินลาวัฒน์ (2524: 44) กล่าวว่า วัยของนักศึกษาเป็นวัยที่เริ่มต้นด้วยความสับสน ยุ่งยากและลังเลใจ จนเมื่อนักศึกษาจบการศึกษาออกไปแล้ว ก็จะมีลักษณะที่เป็นตัวของตัวเอง มีความเชื่อและมีจุดมคติที่ค่อนข้างแน่ชัด

ข้อที่นักศึกษารายงานมากที่สุดคือ นักศึกษาเข้าใจลักษณะนิสัยและความประพฤติของตนเอง อาจเนื่องมาจากนักศึกษาล้วนอยู่ในช่วงวัยที่กำลังต้องการเพื่อน คบเพื่อน รักการทำงาน เป็นหมู่คณะ รักพวกพ้อง การคบเพื่อนทำให้เกิดการเรียนรู้อุปนิสัยใจคอซึ่งกันและกัน มีการปรับปรุงบุคลิกภาพและพฤติกรรมของคนเพื่อให้เข้ากับกลุ่มเพื่อน ซึ่งการได้เข้ากลุ่มและร่วมกิจกรรมกับหมู่เพื่อนนี้ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2527: 31) ได้กล่าวว่า ทำให้นักศึกษาเกิดความมั่นใจ มีการยอมรับ รู้จักเพื่อนและมีความเข้าใจตนเอง ส่วนข้อที่นักศึกษารายงานน้อยที่สุดคือ การลอกเลียนแบบบุคคลที่นักศึกษาชื่นชอบพัฒนา เป็นเอกลักษณ์ของตนเองนั้น เพราะ ว่านักศึกษาได้รับการพัฒนาในด้านความเป็นผู้นำมากขึ้น มีความมั่นใจตนเองและมีความเป็นตัวของตัวเองสูง ซึ่งสอดคล้องกับ พรชูลี อาชวอรุ่ง (2525: 247-248) กล่าวว่า นักศึกษาในปัจจุบัน มีวุฒิภาวะทั้งทางกายและทางสติปัญญาสูงกว่านักศึกษาเมื่อ 20 ปีก่อน ไร้เดียงसान้อยกว่า รู้เรื่องราวรอบตัวและรอบโลกมากกว่า มีความมั่นใจในตนเองสูงและ แสดงลักษณะยึดมั่นถือมั่น มีแนวโน้มที่จะแบ่งแยกตนเองออกจากผู้อื่น เพื่อแสวงหาเอกลักษณ์ของตนเอง การลอกเลียนแบบ

บุคคลที่นักศึกษาชื่นชอบพัฒนา เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง จึงได้รับการรายงานในระดับต่ำสุด

ส่วนอาจารย์เห็นว่า ข้อที่นักศึกษามีการพัฒนามากที่สุดคือ นักศึกษามีเอกลักษณ์ในการแต่งกาย ทั้งนี้เป็นเพราะว่า มหาวิทยาลัย เอกชนมีจุดมุ่งหมายที่จะผลิตบุคลากร เพื่อตอบสนองความต้องการของวงการธุรกิจและการค้า เป็นประการสำคัญ บุคลิกภาพและการแต่งกายให้เหมาะสมถือเป็นองค์ประกอบสำคัญสำหรับการ เป็นนักธุรกิจที่ดี การแต่งกายที่เหมาะสมนอกจากจะเพิ่มความสง่างามให้แก่บุคคลแล้วยัง เป็นการสร้างความประทับใจและความ เชื่อถือแก่ผู้พบ เห็น โดยทั่วไปด้วย นักศึกษาจึงได้รับการสอนและอบรมให้ตระหนักถึงความสำคัญของ เอกลักษณ์ในการแต่งกาย (กายูจนา บุระะพิมพ์, สัมภาษณ์) ข้อที่อาจารย์เห็นว่านักศึกษามีพัฒนาน้อยที่สุดคือ นักศึกษาไม่เห็นความสำคัญในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม อาจ เป็นเพราะมหาวิทยาลัย เอกชนแต่ เดิมได้มุ่ง เน้นภารกิจด้วยการ เรียนและการสอน เป็นประการสำคัญ การวิจัยก็ยังไม่แพร่หลายและอยู่ในวงจำกัด เมื่อมหาวิทยาลัย เอกชนได้เปลี่ยนสถานภาพ จากวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. 2527 บทบาทและภารกิจของมหาวิทยาลัยจึงได้เพิ่มขยายขึ้นทั้งทางด้านการ เรียนการสอน การวิจัย การบริการทางวิชาการแก่สังคมและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ ตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พุทธศักราช 2522 จึงอาจกล่าวได้ว่าภารกิจด้านที่สี่คือการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมนั้นยัง เป็นของใหม่สำหรับมหาวิทยาลัย เอกชน การจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนานักศึกษาให้ เกิดความรู้สึกทงแทนและรักษาสิ่งที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์ไว้ยังไม่แพร่หลาย เท่าที่ควร ซึ่งตามแนวทางในการพัฒนานักศึกษาเพื่อสังคมนั้น วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530 : 123) กล่าวว่า การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมนั้นมีความหมายรวมความไปถึงการสร้างสรรค์ ส่ง เสริมให้มีการศึกษา วิจัย หรือนำด้านศิลปวัฒนธรรมให้แก่สังคมไทยอีกด้วย มหาวิทยาลัยจะต้องมีบทบาท เป็น ศูนย์กลางแห่งศิลปวัฒนธรรมให้มนุษย์ในสังคมได้เข้ามารู้จัก ชื่นชม ภูมิใจในวัฒนธรรมของชาติ

2.5 การพัฒนาควมมีอิสระในการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล

การพัฒนาควมมีอิสระในการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลนักศึกษารายงานว่า นักศึกษามีการพัฒนาอยู่ในระดับมาก เนื่องจากสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย เอกชนทั้งทางด้าน อาคารสถานที่ และด้านวิชาการ ซึ่งส่วนใหญ่มุ่งเน้นการเรียนการสอนทางด้านสังคมศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสาขาวิชาบริหารธุรกิจ ทำให้นักศึกษามีโอกาสพบปะ และ เข้าร่วมกิจกรรมในสาขาวิชา กลุ่มเดียวกันบ่อยครั้ง มีปฏิสัมพันธ์กันตลอดเวลา ทำให้นักศึกษาได้มีโอกาสทำความรู้สึกสนิทสนมคุ้นเคยระหว่างเพื่อนนักศึกษาด้วยกัน การได้มีโอกาส เข้าร่วมในกลุ่ม เพื่อนและมีกิจกรรมร่วมกันนั้น

ช่วยให้นักศึกษารู้สึกมั่นใจและมีความสุข (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา 2527: 31) การสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลตามการรายงานของนักศึกษาจึงอยู่ในระดับมาก ส่วนความคิดเห็นของอาจารย์ เห็นว่านักศึกษามีการพัฒนาในระดับปานกลาง อาจ เนื่องจาก อาจารย์มีความมุ่งหวังที่จะพัฒนานักศึกษาให้มีการพัฒนาในด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของนักศึกษาให้อยู่ในระดับที่สูงขึ้น เพื่อที่จะสามารถอยู่ร่วมกับสังคมที่ประกอบด้วยบุคคลหลายประเภทอย่างมีความสุข การคบเพื่อนไม่ควรจำกัดอยู่แค่ภายในวงการหรือสาขาวิชาชีพเดียวกัน แต่ควรจะกระจายให้แผ่กว้างในสาขาวิชาชีพอื่นด้วย

ข้อที่นักศึกษา เห็นว่ามีการพัฒนามากที่สุดคือ นักศึกษามีอิสระในการเลือกคบคนที่น่าศึกษาพอใจ เนื่องจากนักศึกษา เรียนอยู่ในชั้นปีสุดท้ายและมีวัยสูงพอที่รู้จักเลือกคบเพื่อนได้ นักศึกษาสามารถจำแนกและเลือกสรรได้ว่าบุคคลลักษณะใดที่ตนควรคบหาสมาคม การเลือกคบเพื่อนจึงเป็นไปโดยความสมัครใจและอย่างเป็นอิสระ ความรักและความเอื้ออาทรต่อเพื่อนจึงเป็นไปในลักษณะที่เป็นการตอบแทนซึ่งกันและกัน ดังที่สตรองแมน (Strongman 1978: 205) กล่าวว่า เมื่อใดที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นไม่ว่าจะเป็นลักษณะของการ เผชิญหน้าหรือไม่ก็ตาม การแสดงออกของอารมณ์ย่อมเกิดขึ้น โดยที่บุคคลจะสังเกต ทิศทางลักษณะการแสดงออกที่ผู้อื่นปฏิบัติต่อตนเอง นำไปสู่พฤติกรรมกรรมการตอบสนอง เกิดเป็นปฏิกริยาโต้ตอบระหว่างบุคคล ส่วนข้อที่นักศึกษารายงานน้อยที่สุดคือ เพื่อน ๆ มักมาขอคำแนะนำจากนักศึกษา เนื่องจากนักศึกษาในวัยนี้ เป็นวัยที่มีพลังร่างกายมาก มีความมั่นใจในตนเองสูง แสดงลักษณะยึดมั่นถือมั่น คิดว่าตนเอง เป็นผู้รอบรู้แต่ผู้เดียว (พรสุลี อาชวอarang 2525: 247-248) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นุรฉัย จงกลณี (2525: 21-22) ที่กล่าวว่า นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา เชื่อมโยงอยู่กับความคิดคำนึงของตนเอง และต้องการให้สังคมยอมรับว่า เขาเป็นผู้รู้และมีประสบการณ์ ทำให้การไปขอคำแนะนำจากเพื่อนนักศึกษาด้วยกันมีน้อย

ส่วนอาจารย์มีความคิดเห็นว่า ข้อที่นักศึกษาพัฒนามากที่สุดคือ ความสามารถในการทำงานร่วมกับ เพื่อนต่าง เพศโดยไม่ขัดเขิน เนื่องจาก การจัดการศึกษาในทุกระดับชั้นของมหาวิทยาลัย เอกชนจะ เรียนรวมกันทั้งนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง นักศึกษามีโอกาส เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยโดยไม่มีข้อจำกัดเรื่อง เพศ การทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจระหว่างนักศึกษาด้วยกัน เรียนรู้อุปนิสัยใจคอซึ่งกันและกัน ทำให้การวางตัวระหว่างนักศึกษาชายและหญิงมีความสนิทสนมเข้าใจกัน การแสดงออกและการปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาด้วยกันจึง

เป็นไปตามธรรมชาติและไม่ขัดเขิน ซึ่งสอดคล้องกับ ไวท์ (White 1958: 343) ที่กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาด้วยกันจะก่อให้เกิดความอบอุ่นใจ มีมิตรไมตรี และ เคารพนับถือซึ่งกันและกันมากขึ้น ข้อที่อาจารย์เห็นว่านักศึกษามีการพัฒนาในค่านี้อีก คือ การเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ทั้งนี้เป็น เพราะที่นักศึกษามีได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยและ กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ตั้งแต่ยัง เรียนอยู่ในชั้นปีที่ 1 ปีที่ 2 และปีที่ 3 เมื่อเรียนอยู่ชั้นปีที่ 4 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของหลักสูตร จึงมีลักษณะและแนวโน้มที่จะ เบนความสนใจออกไปจากมหาวิทยาลัย ไม่สนใจวัฒนธรรมและกิจกรรมต่าง ๆ สนใจแต่ เรื่องส่วนตัวของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งชีวิต ภายหลังสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยไปแล้ว (ทองเรียน อมรัชกุล 2525: 38-39)

2.6 การกำหนดเป้าหมายในชีวิตอย่างชัดเจน

การกำหนดเป้าหมายในชีวิตอย่างชัดเจน นักศึกษารายงานว่า มีการพัฒนาในระดับ ปานกลาง ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของอาจารย์ ทั้งนี้เนื่องจาก นักศึกษาแต่ละคนที่เข้ามาศึกษาใน มหาวิทยาลัยเอกชน มีความตั้งใจที่จะทำงาน เพื่อสร้างฐานะของตนเองและครอบครัว เมื่อสำเร็จการ- ศึกษาแล้ว ย่อมจะประกอบอาชีพตามสาขาวิชาที่ตนได้ เรียนมา การเลือกประกอบอาชีพหลังการ สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัย เป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการกำหนดเป้าหมายในชีวิตของนักศึกษา ซึ่งกินซ์เบอร์ก (Ginzberg 1966: 47-57) กล่าวว่า การเลือกอาชีพเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการของอายุของแต่ละบุคคล เป็นกระบวนการที่มุ่งไปข้างหน้า และ จมลงด้วยการประนีประนอมระหว่างความสนใจ ความต้องการของตนเองกับความ เป็นจริงของ สภาพแวดล้อม

ข้อที่นักศึกษารายงานมากที่สุดคือ การศึกษาของนักศึกษาในมัจจุบันนักศึกษาให้ เป็นฐาน เตรียมตัวเพื่อความมั่นคงของชีวิตในอนาคต เนื่องจากนักศึกษาในมหาวิทยาลัย เอกชน เป็น ผู้ที่ต้องการศึกษาในด้านวิชาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสาขาด้านบริหารธุรกิจ เพื่อที่ประกอบอาชีพภาค ธุรกิจต่อไปในอนาคต นักศึกษาจึงมีความมุ่งมั่นต่อสาขาวิชาที่ตนได้เลือกเรียน ทำความ เข้าใจ และฝึกฝนทั้งภาคปฏิบัติและภาคทฤษฎี เพื่อใช้เป็นแนวทางในการประกอบอาชีพของตน สอดคล้องกับ ประกอบ คูประคัม (2529: 191) ได้กล่าวว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ถูกบีบคั้นจากสภาพ เศรษฐกิจ และการแย่งงานในตลาดแรงงาน เป็นอันมาก นักศึกษามีจำนวน เพิ่มสูงขึ้น สภาพตลาดแรงงานที่ มิได้เป็นหลักประกันการมีงานทำนั้น ทำให้ความสนใจส่วนใหญ่ของนักศึกษาต้อง เตรียมตัวเองสำหรับ โลกของการทำงานและการแข่งขัน เพื่ออยู่รอดมากขึ้น นักศึกษาจึงต้องพยายามศึกษาหาความรู้ใน

สาขาวิชาที่คนได้เลือกเรียน เพื่อใช้เป็นฐาน เตรียมตัว เพื่อความมั่นคงของชีวิตในอนาคต ข้อที่
 นักศึกษารายงานน้อยที่สุดคือ นักศึกษาไม่มีจุดมุ่งหมายในด้านคู่ครองอย่างชัดเจน เนื่องจาก
 วัฒนธรรมไทยไม่สนับสนุนให้นักศึกษาคิดวางแผน เกี่ยวกับ เรื่องการมีคู่ครองในระหว่างวัย เรียน
 มหาวิทยาลัย เองก็มิได้ให้ความสนใจ เกี่ยวกับ เรื่องชีวิตการมีครอบครัว เท่าที่ควร วัลลภา
 เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2527: 5) กล่าวว่า มหาวิทยาลัยได้เตรียมนิสิตนักศึกษาทางด้านชีวิต
 สมองน้อยที่สุด มหาวิทยาลัยมิได้จัดกิจกรรม การเรียนการสอน เพื่อเตรียมคนให้ เป็นมนุษย์ที่มี
 ความพร้อมทางด้านครอบครัว นักศึกษาจึงไม่มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน เกี่ยวกับ คู่ครอง นอกจากนี้
 วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530: 120-121) ได้เสนอว่า ในการ เตรียมคน เพื่อใช้ชีวิต
 ในครอบครัวอย่าง เป็นสุขนั้น มหาวิทยาลัยควรจัดหลักสูตร เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวหรือพัฒนา
 การครอบครัว สำหรับนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ได้เรียนรู้ หรือรับรู้ไว้ เพื่อเตรียมการในอนาคต ก็จะ
 ช่วยให้สถาบันครอบครัวไทยดีขึ้น

ส่วนอาจารย์มีความเห็นว่า ข้อที่นักศึกษามีการพัฒนามากที่สุดคือ นักศึกษาใช้ชีวิต
 อยู่ในสถาบันได้อย่างมีความสุข เนื่องจากมหาวิทยาลัย เอกชนได้จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม
 ภายในมหาวิทยาลัยได้อย่างเหมาะสม และเอื้อให้นักศึกษาได้รับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ตามที่
 (อรุณ ทองคอนเหมือน, สัมภาษณ์) ได้กล่าวว่า มหาวิทยาลัยได้ตระหนักถึงสภาพแวดล้อมภายใน
 ในมหาวิทยาลัยที่มีผลกระทบต่อควรพัฒนานักศึกษาในด้านวิชาการ เสริมสร้างบุคลิกภาพทัศนคติและ
 มนุษย์สัมพันธ์ จึงได้ปรับปรุงอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยให้สะอาด สวยงาม
 และร่มรื่น เพื่อเอื้อให้นักศึกษาได้รับการพัฒนาบังเกิดการเรียนรู้และประสบผลสำเร็จในการศึกษา
 เล่าเรียน นักศึกษาจึงพอใจและใช้ชีวิตอยู่ในมหาวิทยาลัยได้อย่างมีความสุข ข้อที่อาจารย์เห็นว่า
 นักศึกษามีการพัฒนาในด้านนี้น้อยคือ นักศึกษาขาดการวางแผนในการแก้ปัญหาอย่างรอบคอบ อาจ
 เนื่องจากนักศึกษาขาดประสบการณ์ในการวางแผน กิจกรรมที่เกี่ยวกับความคิดริเริ่มและการระดม
 สมองยังไม่แพร่หลายและหลักสูตรไม่ได้ส่งเสริมกระบวนการ เพื่อการวางแผนในการแก้ปัญหาอย่าง
 ชัดเจน ทำให้นักศึกษามีได้รับการฝึกฝนทางด้านการวางแผนเท่าที่ควร สิ่งที่ยก เห็นมักจะเป็นการ
 แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าเท่านั้น ซึ่งไม่ถือว่าเป็นกระบวนการการวางแผนที่ดีและมีประสิทธิภาพ

2.7 การพัฒนาบุคลากร

การพัฒนาบุคลากรนักศึกษารายงานว่า มีการพัฒนาในระดับมาก เนื่องจาก
 นักศึกษาชั้นปีสุดท้ายได้รับการพัฒนาจากมหาวิทยาลัยทั้งทางด้านสติปัญญา จิตใจ อารมณ์ สังคมและ

วิชาชีพ ทำให้นักศึกษาได้พัฒนาด้านบุคลิกภาพ การแสดงออก การควบคุมอารมณ์ การสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและการปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม นักศึกษาจึงเกิดความมั่นใจในตนเอง มีความพร้อมที่จะสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าให้แก่สังคมและประเทศชาติ จึงทำให้เกิดการพัฒนาบูรณาการเป็นผลตามมา ส่วนอาจารย์มีความเห็นว่า มีการพัฒนาในระดับปานกลาง อาจเนื่องจากอาจารย์เห็นว่า นักศึกษายังไม่พัฒนาถึงในระดับที่อาจารย์ได้คาดหมายไว้ การพัฒนาชั้นบูรณาการจำเป็นต้องอาศัยวุฒิภาวะ โลกทัศน์และวัยที่เพิ่มขึ้นของนักศึกษาด้วย

ข้อที่นักศึกษารายงานมากที่สุดคือ นักศึกษายอมรับความคิดเห็นและการกระทำของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล ทั้งนี้เพราะนักศึกษากำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีสุดท้าย มีประสบการณ์ทางด้านการศึกษาและการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นมาพอสมควร จึงทำให้มีความเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและมีเหตุผล ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ โรจนา ศุขพันธ์ (2530) ที่พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีความตั้งใจจริง มีความซื่อสัตย์ จริงใจ และมีเหตุผล ส่วนข้อที่นักศึกษารายงานน้อยที่สุดคือ การทำกิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์และพัฒนาชุมชน เนื่องจากลักษณะและโครงสร้างการจัดกิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์และพัฒนาชุมชนของมหาวิทยาลัย ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมเพียงปีละหนึ่งครั้ง และมุ่งสนับสนุนให้นักศึกษาชั้นปีที่ 1 และปีที่ 2 ต้องเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว ส่วนนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และปีที่ 4 อาจเข้าร่วมกิจกรรมตามความสมัครใจและความสนใจ ทำให้การเข้าไปมีส่วนร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ของนักศึกษาชั้นปีสุดท้ายมีเป็นจำนวนน้อย ประกอบกับ นักศึกษาชั้นปีสุดท้ายจะต้องเตรียมตัว มุ่งศึกษาในวิชาชีพเพื่อที่จะทำงาน เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว จึงลดความสนใจต่อกิจกรรมส่วนนี้ของมหาวิทยาลัย

ส่วนอาจารย์มีความคิดเห็นว่า ข้อที่นักศึกษามีการพัฒนามากที่สุดคือ นักศึกษามองโลกในแง่ดี ทั้งนี้เนื่องจากว่า นักศึกษามีความสุข มีความพอใจกับสภาพแวดล้อมและบริการต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย และประกอบด้วยชีวิตของนักศึกษาไม่ต้องดิ้นรนและแข่งขันมากนัก นักศึกษายังได้รับความอุปการะจากบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ชีวิตจึงค่อนข้างสุขสบาย มีจิตใจที่อ่อนโยน รักความเป็นธรรม เห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความศรัทธาในเพื่อนมนุษย์และสังคมรอบด้าน จึงทำให้เป็นคนมองโลกในแง่ดี สอดคล้องกับ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530: 103) กล่าวว่า นักศึกษาเป็นผู้ที่ช่วยธำรงรักษาความยุติธรรมให้แก่สังคม เนื่องจากธรรมชาติของนิสิตนักศึกษาก็คือคนที่บริสุทธิ์ มองโลกในแง่ดี ต้องการสังคมที่ดี ชีวิตที่ดีสำหรับคนทุกคนในสังคม สำหรับข้อที่อาจารย์มีความเห็นว่านักศึกษามีพัฒนาน้อยที่สุดคือ การวางแผนอย่างรอบคอบเพื่อส่งเสริม

คุณภาพชีวิต เนื่องจากนักศึกษาของมหาวิทยาลัย เอกชนส่วนมากบิดามารดา เป็นผู้มีอาชีพทางการค้า หรือธุรกิจ และคาดหมายว่า เมื่อนักศึกษา เรียนสำเร็จการศึกษาในมหาวิทยาลัย แล้ว ก็จะประกอบ อาชีพทางการค้าหรือธุรกิจที่ครอบครัวหรือบิดามารดาประกอบกิจการอยู่ มากกว่าจะมุ่ง เข้ารับ ราชการหรือวางแผนเพื่อการดำเนินชีวิตในรูปแบบอื่น ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของ ประยูร ศรีสังขกุล (2529) ที่พบว่า นักศึกษาสถาบันอุดมศึกษา เอกชนส่วนใหญ่บิดามารดา เป็นผู้ประกอบอาชีพค้าขาย หรืออาชีพธุรกิจ

จากการศึกษาการพัฒนา นักศึกษาของมหาวิทยาลัย เอกชนตามแนวทฤษฎีการพัฒนา นักศึกษาของฮิคเกอร์ริง ทั้ง 7 ด้าน ตามการรายงานของนักศึกษาและความคิดเห็นของอาจารย์ สรุปได้ว่า นักศึกษารายงานว่า นักศึกษามีการพัฒนาในระดับมาก 4 ด้าน คือ การพัฒนาสมรรถภาพ การพัฒนาความมีเอกลักษณ์ การพัฒนาความมีอิสระในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลและการพัฒนา- บารพการ สำหรับการพัฒนาอารมณ์ การพัฒนาความ เป็นตัวของตัวเองและการกำหนด เป้าหมายในชีวิต อย่างชัดเจนมีการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนอาจารย์มีความ เห็นว่านักศึกษามีการพัฒนาในระดับ ปานกลางทั้ง 7 ด้าน จากข้อสรุปที่กล่าวมานักศึกษาประเมินตนเองส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องจากเป็นธรรมชาติของมนุษย์โดยทั่วไปที่มักจะมองตนเองดีกว่าผู้อื่น ส่วนอาจารย์มีความ เห็นว่านักศึกษามีการพัฒนาในระดับปานกลางเท่านั้น อาจเป็นเพราะอาจารย์เป็นผู้ใหญ่ มีประสบการณ์ ในทุกด้านและมีความคาดหวังสูง มีความต้องการให้นักศึกษาได้พัฒนาในด้านต่าง ๆ ให้มากยิ่งขึ้น

3. ความคิดเห็นของนักศึกษาและอาจารย์เกี่ยวกับ แนวทางการพัฒนานักศึกษาของ มหาวิทยาลัย เอกชน มีสาระสำคัญที่น่าสนใจนำมาอภิปรายดังนี้

นักศึกษามีความคิดเห็นว่า ความรับผิดชอบ เป็นแนวทางที่ควรพัฒนามากที่สุด ทั้งนี้ เนื่องมาจากนักศึกษาได้รับประสบการณ์จากการ เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย ทั้งใน รูปแบบของการ เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และค่ายอาสาพัฒนา- ชนบท ทำให้นักศึกษาได้มีประสบการณ์และพบเห็นสิ่งต่าง ๆ มากมาย ได้เรียนรู้การ เป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี เรียนรู้การปรับปรุงบุคลิกภาพและเพิ่มความสำนึกในการรับผิดชอบต่อสังคม (ทวง- มหาวิทยาลัย, 2527: 10) ประกอบกับนักศึกษากำลัง เรียนอยู่ในชั้นปีสุดท้ายของสถาบัน ได้ เตรียมตัวที่จะทำงานหรือประกอบอาชีพหาเลี้ยงตนเองและครอบครัว ความสำนึกในด้านความรับ รับผิดชอบจึงเพิ่มสูงขึ้น และตระหนักในความสำคัญของความรับผิดชอบต่อสังคมว่าควรพัฒนาให้ถึงขีดสูงสุด

ส่วนอาจารย์มีความเห็นว่าแนวทางในการพัฒนานักศึกษาที่ควรพัฒนามากที่สุดคือ สติปัญญา ทั้งนี้เพราะเห็นว่าสติปัญญา เป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่ทำให้บุคคลมีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ มีเหตุผล สามารถอนุมาน อุปมาน ตลอดจนสังเคราะห์ความรู้ต่าง ๆ เพื่อบูรณาการให้เกิด ประโยชน์สูงสุดแก่ตนเอง สังคมและประเทศชาติ ประกอบกับมหาวิทยาลัยมีหน้าที่และภารกิจ โดยตรงในการอบรมสั่งสอนให้นักศึกษาเป็นผู้มีความรู้ มีสติปัญญา และมีคุณธรรม ซึ่งตรงกับ วัลลา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530: 36) ที่ได้กล่าวว่า คุณลักษณะของบัณฑิตจะต้องเป็นผู้ มีสติปัญญาและมีคุณธรรม นอกเหนือไปจากความสามารถในด้านการประกอบอาชีพ การดำรงชีวิต และการ เป็นพลเมืองที่มีประสิทธิภาพ ส่วนข้อที่ทั้งนักศึกษาและอาจารย์มีความตรงกันว่าไม่ควร พัฒนาคือ การเมือง เนื่องจาก นโยบายของสถาบันอุดมศึกษา เอกชนบางแห่งได้กำหนดชัดเจนว่า มิให้ นักศึกษา คณาจารย์และบุคลากรในสถาบันดำเนินการหรือจัดกิจกรรมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับด้านการเมือง และสำหรับในส่วนของนักศึกษาเอง ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีฐานะปานกลาง หรือค่อนข้างดี มี ชีวิตความเป็นอยู่สุขสบาย ไม่มีความกดดันเกี่ยวกับการครองชีพ ความสนใจทางด้านการเมืองจึง อยู่ในระดับต่ำ

จากการศึกษาแนวทางในการพัฒนานักศึกษาของสหวิทยาลัย วิทยาลัยพลศึกษา และวิทยาลัยอาชีวศึกษาและเทคโนโลยี ตลอดจนการจัดกิจกรรมด้านต่าง ๆ เพื่อส่งเสริม การพัฒนานักศึกษาให้บรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เมื่อได้นำมา เปรียบเทียบกับแนวทางและการจัดกิจกรรม เพื่อการพัฒนานักศึกษาของมหาวิทยาลัยเอกชนแล้ว มีรายละเอียดที่น่าสนใจดังนี้

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบัน	แนวทางที่ควรพัฒนา	กิจกรรมที่ควรพัฒนา มากที่สุด	กิจกรรมที่ทำอยู่แล้ว และควรทำต่อไป
1. สหวิทยาลัย	ความสามัคคี อาชีพ	จัดห้องสมุดอาชีพที่มีข้อมูล และประกาศรับสมัครงาน ของหน่วยงานต่าง ๆ	จัดกิจกรรมชมรม การอยู่ค่ายพักแรม กิจกรรมลูกเสือ ส่งเสริมให้สโมสร ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ
2. วิทยาลัยพลศึกษา	ความรับผิดชอบ อาชีพ ความสามัคคี ความเชื่อมั่นในตนเอง	จัดโครงการพิเศษเสริม ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ให้แก่ นักศึกษา	การเข้าแถวเคารพธงชาติ สวดมนต์ และอบรมหน้าแถวในตอนเช้าเป็นการ ฝึกนักศึกษาให้มีระเบียบวินัย
3. วิทยาลัยอาชีวศึกษาและ เทคโนโลยี	ความรับผิดชอบ อาชีพ	ส่งเสริมให้นักศึกษามี โอกาสเรียนรู้โดยใช้ อุปกรณ์สมัยใหม่ เช่น ทีวี เทป วีดีโอ อย่างเพียงพอ	จัดกิจกรรมพัฒนาชุมชน ในช่วงปิด เทอม ปลาย เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและ เผยแพร่ ความรู้ด้านวิชาชีพ
4. มหาวิทยาลัย เอกชน	สติปัญญา อาชีพ ความรับผิดชอบ ความคิดสร้างสรรค์	จัดห้องสมุดอาชีพภายใน มหาวิทยาลัย กิจกรรม วันนัดหมายจ้าง และ เชิญบุคคลที่ประสบผล สำเร็จในวิชาชีพมาให้ความ รู้แก่นักศึกษา	จัดปฐมนิเทศนักศึกษา เข้า เรียนใหม่ ในภาคเรียนแรก มีกิจกรรมรับน้องใหม่ และกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

สำหรับกิจกรรมการเรียนการสอนและเป้าหมายของการพัฒนานักศึกษานั้น พบว่า สหวิทยาลัย วิทยาลัยพลศึกษาและวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาล้วนจัดการเรียนการสอนในระดับที่ไม่สูงกว่าปริญญาตรี มุ่งผลิตและพัฒนานักศึกษาเพื่อสนองนโยบายของรัฐและความต้องการของสังคม ส่วนการจัดการการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเอกชนนั้น เปิดทำการสอนทั้งในระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา มุ่งผลิตและพัฒนานักศึกษาเพื่อสนองความต้องการของตลาดแรงงานและธุรกิจภาคเอกชนตลอดจนการสร้างสรรค์งานใหม่สำหรับการประกอบอาชีพอิสระอีกด้วย

แนวทางการพัฒนานักศึกษาของมหาวิทยาลัยเอกชน

ผู้วิจัยได้ศึกษาการพัฒนานักศึกษาจากเอกสาร สัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยเอกชน ตลอดจนศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาและอาจารย์ ซึ่งสามารถสรุปและนำมาเสนอแนะ เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนานักศึกษาของมหาวิทยาลัยเอกชนดังต่อไปนี้

การพัฒนานักศึกษาของมหาวิทยาลัยเอกชนตามแนวทางทฤษฎีการพัฒนานักศึกษาของ ชิค เกอริง ทั้ง 7 ด้าน นักศึกษารายงานว่า นักศึกษามีการพัฒนาระดับมาก 4 ด้าน ระดับปานกลาง 3 ด้าน

โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้

1. การพัฒนาความมีอิสระในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล
2. การพัฒนาความมีเอกลักษณ์
3. การพัฒนาบุรณภาพ
4. การพัฒนาสมรรถภาพ
5. การกำหนดเป้าหมายในชีวิตอย่างชัดเจน
6. การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง
7. การพัฒนาอารมณ์

สำหรับอาจารย์มีความเห็นว่า นักศึกษาของมหาวิทยาลัย เอกชนมีการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 7 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้

1. การพัฒนาความมีอิสระในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล
2. การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง
3. การพัฒนาบุรณภาพ
4. การพัฒนาความมีเอกลักษณ์
5. การพัฒนาอารมณ์
6. การพัฒนาสมรรถภาพ
7. การกำหนดเป้าหมายในชีวิตอย่างชัดเจน

เมื่อพิจารณารายละเอียดของแต่ละด้าน ผลการวิจัยพบว่า ยังมีข้อบกพร่องที่นักศึกษาควรได้รับการพัฒนาและมหาวิทยาลัยควรให้ความสนใจต่อการพัฒนานักศึกษา เพื่อการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัย เอกชน บรรลุเป้าหมายของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ดังนี้

การกำหนดเป้าหมายในชีวิตอย่างชัดเจน หมายถึง ความสามารถในการวางแผนและกำหนดรูปแบบของการดำเนินชีวิต ตลอดจนการจัดลำดับความสำคัญของสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้

มีลักษณะประสานสัมพันธ์กันระหว่างด้านอาชีพ นันทนาการ ความเชื่อและวิถีชีวิต (Chickering 1974: 8-19) ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษามีการพัฒนาที่น้อยที่สุดคือ การวางแผนป้องกันและแก้ไข ปัญหาอย่างรอบคอบ ควรพัฒนานักศึกษาโดยการสนับสนุนให้นักศึกษา เป็นผู้จัดกิจกรรมของสโมสร นักศึกษาหรือกิจกรรมของชมรมด้วยตนเอง ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ นั้นนักศึกษาจำ เป็นจะต้อง เสนอ โครงการอันประกอบไปด้วยหลักการและเหตุผล เป้าหมายของโครงการ วัตถุประสงค์ แผน- การดำเนินงาน งบประมาณ การประเมินโครงการซึ่งต้องอาศัยกระบวนการ และขั้นตอนการวางแผน และแนวทางการแก้ไขปัญหที่อาจเกิดขึ้น การเข้าร่วมกิจกรรมในลักษณะที่เป็นโครงการนี้จึงนับ เป็น บทเรียนที่ดีสำหรับนักศึกษาที่จะได้มีโอกาส เรียนรู้การวิเคราะห์ประเด็นปัญหา การแสวงหาแนวทาง เลือกเพื่อแก้ไข ตลอดจนการวางแผนการดำเนินงานตามขั้นตอนต่าง ๆ ประสมการณ์ที่ได้รับจาก กิจกรรมดังกล่าวนี้จะช่วยให้นักศึกษาได้รู้จักนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตจริงต่อไปในอนาคตและหาแนว ทางในการแก้ไขปัญหาค่าง ๆ ได้

การพัฒนาสมรรถภาพ หมายถึง ความสามารถในการนำสมรรถภาพทางด้านสติปัญญา ร่างกายและทักษะในการปฏิบัติงาน ตลอดจนความสามารถทางด้านสังคมไปใช้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ อย่างเหมาะสม ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ (Chickering 1974: 8-19) ผลการวิจัย พบว่า ข้อที่นักศึกษามีการพัฒนาที่น้อยที่สุดในด้านนี้คือ ความสามารถในการถ่ายทอดความคิดไปสู่การ เขียน อย่างมีระบบ อาจารย์ควรสนับสนุนให้นักศึกษาได้มีโอกาสฝึกการ เขียน เพิ่มทักษะด้านการเขียนใน ระหว่างชั่วโมงเรียน และมอบหมายให้จัดทำรายงานการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง หรือมอบหมาย ให้นักศึกษาฝึกหัดเขียนบทความ บทวิจารณ์ และบทวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ อาจารย์ควรจะตรวจ แก้ไขและให้ข้อเสนอแนะ เพื่อการปรับปรุงงาน เขียนของนักศึกษาทุกครั้ง นักศึกษาควรได้รับการ ปลุกฝังตลอดเวลาว่า การ เขียนที่ดีมักจะเริ่มต้นมาจากการอ่านที่ดี เป็นเบื้อง แรก ความคิดที่จะ กระจ่างแจ่งชัดเจนจะนำไปสู่การเขียนอย่างมีระบบและต่อเนื่อง การฝึกหัดการ เขียนอย่างมีระบบ ต้องอาศัยความอดทน ตั้งใจจริงและอุทิศเวลาอย่าง เพียงพอจึงจะบรรลุผลสำเร็จ นอกจากนี้ กระบวนการวัดผลที่ใช้ข้อสอบแบบอัตนัยก็มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการสนับสนุนให้นักศึกษารู้จักแสดง ความคิดเห็น เป็นการฝึกเขียน และเรียนรู้วิธีการถ่ายทอดความคิดไปสู่การ เขียนอย่างมีระบบได้ อย่างดีอีกด้วย

การพัฒนาอารมณ์ หมายถึง การเข้าใจอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น สามารถปรับ สภาวะของอารมณ์ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมและผลกระทบทางสภาพแวดล้อม พร้อมทั้งสามารถจัดวางอารมณ์ และแสดงออกทางด้านอารมณ์อย่างเหมาะสมและถูกต้อง (Chickering 1974: 8-19) ผลการ

วิจัยพบว่า นักศึกษามีการพัฒนาน้อยที่สุดคือ ความอดทนและอดกลั้นต่อเหตุการณ์ที่ไม่พึงปรารถนา
 ควรพัฒนานักศึกษาโดยการสนับสนุนให้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมนุมและกิจกรรมของมหาวิทยาลัย
 โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมด้านกีฬา นักศึกษาทุกคนทั้งชายและหญิงจะต้องได้รับการสนับสนุนให้ เล่น
 กีฬาประเภทใดประเภทหนึ่ง ซึ่งอาจจะ เป็นกีฬาในร่มหรือกีฬากลางแจ้งก็ได้ การ เล่นกีฬานั้นนอก
 จากจะให้ประโยชน์ในด้านการออกกำลังกายและได้รับความสนุกสนาน เพลิดเพลินแล้ว ยัง เป็นการฝึก
 ให้นักศึกษาทุกคนรู้จักการแพ้ การชนะ และการข่มใจของตนเองอีกด้วย การ เล่นกีฬาจึงช่วยการ
 ฝึกความอดทนและอดกลั้นของอารมณ์นักศึกษาให้รู้จักไม่ท้อแท้ เมื่อคราวพ่ายแพ้ ไม่รู้สึกทีกเติม เมื่อ
 คราวได้รับชัยชนะ และยังรู้จักแสดงความมีน้ำใจของนักกีฬา โดยร่วมแสดงความยินดียินดีกับผู้อื่นอีก
 ด้วย กิจกรรมด้านกีฬาจึงควรได้รับการสนับสนุนอย่างแพร่หลาย เพื่อให้ นักศึกษาได้รับการพิจารณา
 ด้านอารมณ์ และมีความสามารถอดทนและอดกลั้นต่อ เหตุการณ์ที่ไม่พึงปรารถนาได้

การพัฒนาความมีเอกลักษณ์ หมายถึง การมีแบบแผนของการประพฤติปฏิบัติหรือแนว
 ความคิดของคน มีความสามารถในการเลือกสรรสิ่งที่คิดว่าดีงามและถูกต้อง โดยยึดถือปฏิบัติอย่าง
 ต่อเนื่อง รวมทั้งการแสดงออกทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างถูกต้องตามบทบาททาง เพศของคน
 (Chickering 1974: 8-9) จากการวิจัยพบว่า นักศึกษามีการพัฒนาน้อยที่สุดคือ การให้ความ
 สำคัญในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม. มหาวิทยาลัย เอกชนหลายแห่งได้มีการจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมขึ้นภาย
 ในมหาวิทยาลัย เพื่อเป็นแหล่งสะสมรวบรวมศิลปวัฒนธรรมของชาติ เพื่อให้ นักศึกษาได้มีโอกาสศึกษา
 ค้นคว้าและ เกิดการเรียนรู้ มีความรัก ห่วงแทน และภูมิใจในวัฒนธรรมของชาติ แม้การก่อสร้าง
 อาคารศูนย์วัฒนธรรมภายในมหาวิทยาลัยจะเป็นสิ่งที่ดีแต่ก็ยังไม่ เป็นการเพียงพอ มหาวิทยาลัยควรจะ
 ได้สนับสนุนให้มีกิจกรรมอันแสดงถึงวัฒนธรรมของไทยด้วย เช่น ดนตรีไทย นาฏศิลป์ การละเล่น
 พื้นบ้าน ฯลฯ เพื่อให้ นักศึกษาได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว เป็นการสืบทอดความต่อเนื่องใน
 สิ่งที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์และรักษาไว้ กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมไม่ว่าจะเป็น ดนตรี วรรณคดี
 หรือขนบธรรมเนียมประเพณีไทย ล้วนเป็นเครื่องบ่งบอกความเป็น เอกลักษณ์ของชาติไทย สมควร
 ที่จะรักษา ห่วงแทนและพัฒนาให้นักศึกษาซึ่งเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญของชาติในอนาคตได้ เห็น
 ความสำคัญในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของชาติสืบไป

การพัฒนาบุรณาการ หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานการสร้างค่านิยม
 ของความเป็นมนุษย์ ค่านิยมทางบุคลิกภาพและการกำหนดความพอ เหมาะพอดีเข้าด้วยกัน
 (Chickering 1974: 8-19) จากการศึกษา พบว่า ข้อที่นักศึกษาพัฒนาน้อยที่สุดในด้านนี้ คือ

การวางแผนอย่างรอบคอบเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิต มหาวิทยาลัยควรจัดกิจกรรม เสริมหลักสูตร เพื่อสนับสนุนให้นักศึกษาได้เพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ในวิชาชีพและการอยู่ร่วมกันในสังคม อย่างมีความสุข มหาวิทยาลัยอาจเชิญผู้ทรงคุณวุฒิหรือบุคคลที่มีประสบการณ์และประสบผลสำเร็จใน วิชาชีพมาให้ความรู้ ข้อคิดเห็นในการทำงาน การเลือกอาชีพ ตลอดจนแนวทางการดำเนินชีวิต แก่นักศึกษา มหาวิทยาลัยควรจัดส่งนักศึกษาชั้นปีสุดท้ายได้ออกไปฝึกงานกับบริษัท หน่วยงานภาย นอกหรือส่วนราชการ และรวมทั้งการไปดูงานในสถานที่ประกอบการต่าง ๆ ก็จะช่วยทำให้นักศึกษา ได้มีโอกาสเรียนรู้สังคมที่กว้างขวางขึ้น การวางแผนการทำงาน การปฏิบัติงานตามขั้นตอน และ การปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น นอกจากนี้ ควรจัดให้มีห้องสมุดอาชีพภายในมหาวิทยาลัย เพื่อให้นักศึกษา ได้มีโอกาสศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม เพื่อการวางแผนและแสวงหาแนวทางในอันที่จะส่งเสริมและพัฒนา คุณภาพชีวิตของคนต่อไป

การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง หมายถึง ความคล่องตัวความสามารถในการมี สภาหจิตใจที่มั่นคง แน่วแน่ มีความเสียสละ มีความเชื่อมั่น ช่วยเหลือตนเองทางการเงินได้ สามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง มีจุดยืนของตนเอง รู้จักการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ตลอดจนสามารถ ดำเนินชีวิตให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (Chickering 1974: 8-19) ผลการวิจัยพบว่า ข้อที่นักศึกษามีการพัฒนาน้อยที่สุดในด้านนี้คือ ความสามารถในการแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน มหาวิทยาลัยควรจัดชั้นเรียนให้มีขนาดเล็กลงและมีจำนวนนักศึกษาอย่าง เหมาะสมและไม่มากจนเกินไป เพื่อที่จะได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น ตลอดจนการซักถามอย่างทั่วถึง การสอนแนว ใหม่ที่มุ่งเน้นการสอนโดยกลุ่มย่อย เป็นหลัก จำนวนนักศึกษาจะถูกแบ่งออกเป็นกลุ่ม เล็ก ๆ ห้องเรียน จะต้องมีย่อยเล็ก ๆ หลายห้อง ก็มีส่วนสนับสนุนให้นักศึกษาได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นของตนใน ห้องเรียน ตลอดจนผู้สอนควรสร้างบรรยากาศให้เป็นกันเองในชั้นเรียน อาจารย์ควร เป็นผู้สนับสนุน และให้กำลังใจแก่นักศึกษาที่จะลองแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกโดยไม่ต้องกลัวการโจมตีหรือ ปฏิเสธความคิดเห็น

การพัฒนาความมีอิสระในการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล หมายถึง ความ สามารถในการเลือกคบคน รวมทั้งเรียนรู้ที่จะปรับจิตใจและพฤติกรรมของตนเองให้อยู่ร่วมกับผู้อื่น ในสังคมได้ (Chickering 1974: 8-19) จากการศึกษาพบว่าข้อที่นักศึกษามีการพัฒนาน้อยที่ สุดคือ การเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ อาจารย์ผู้สอนควรชี้แนะและ เน้นให้นักศึกษา เข้าใจ ว่า การเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์นั้นให้ผลประโยชน์โดยตรงแก่สังคมและ แก่ตัวนักศึกษาเอง

การเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมจะทำให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ ได้เรียนรู้การเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี เรียนรู้การปรับปรุงบุคลิกภาพและเพิ่มความสำนึกในการรับผิดชอบต่อสังคม มหาวิทยาลัยควรให้การสนับสนุนกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์อย่างจริงจังและต่อเนื่อง สนับสนุนให้นักศึกษาทุกคน เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวโดยการให้นักศึกษาได้มีโอกาสร่วมคิด ร่วมทำ และวางแผนการดำเนินงานตั้งแต่ต้น การเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ตั้งแต่ระยะแรก ทำให้นักศึกษาระหนักในบทบาทและความรับผิดชอบของคนในฐานะผู้เริ่มต้นคิด และเป็นเจ้าของกิจกรรม การให้ความร่วมมือในการดำเนินงานจึง เป็นไปโดยง่ายและ โดยความพร้อม เปรียง

แนวทางการพัฒนานักศึกษาตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเอกชน ซึ่งได้เสนอว่า มหาวิทยาลัยเอกชนควรพัฒนานักศึกษาในด้านสติปัญญา อาชีพ ความรับผิดชอบ และความเชื่อมั่นในตนเอง ผู้วิจัยจึงขอเสนอกิจกรรมเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนานักศึกษาในด้านดังกล่าวคือ

1. การพัฒนาด้านสติปัญญา มหาวิทยาลัยควรให้ความสำคัญแก่ห้องสมุด โดยพัฒนาให้เป็นแหล่งความรู้ที่นักศึกษาสามารถศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ควรจัดสรรงบประมาณเพื่อการจัดหาเอกสารและหนังสือสำหรับการค้นคว้าอย่างพอเพียง เสนอแนะวิธีการสอนแบบใหม่ ๆ และการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน เพื่อให้ผู้เรียนประสบสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาเล่าเรียนมากที่สุด จัดกิจกรรมแข่งขันตอบปัญหาทางวิชาการ สัมมนา นิทรรศการและการอภิปราย เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดความตื่นตัวทางวิชาการ และมหาวิทยาลัยอาจจัดสอนพิเศษแก่นักศึกษาที่เรียนอ่อน เพื่อพัฒนานักศึกษาทางด้านสติปัญญา

2. การพัฒนาด้านอาชีพ การฝึกงานหรือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับนักศึกษาที่จะได้เพิ่มพูนทักษะที่จำเป็นต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทำให้นักศึกษาได้มีโอกาสเรียนรู้ทั้งทางภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติควบคู่กันไป มหาวิทยาลัยจึงควรจัดส่งนักศึกษาออกไปฝึกงานกับบริษัท องค์กร ส่วนราชการและหน่วยงานภายนอกเพื่อให้นักศึกษามีประสบการณ์ในวิชาชีพอย่างเพียงพอ จัดให้มีการทัศนศึกษา ศึกษาและดูงานในสถานประกอบการต่าง ๆ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จัดตั้งห้องสมุดอาชีพภายในมหาวิทยาลัย บริการสนเทศเกี่ยวกับข้อมูลด้านอาชีพ และแหล่งงาน รวมทั้งการเชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิจากภาครัฐและ เอกชนมาให้ความรู้แก่นักศึกษาเป็นประจำ

3. การพัฒนาด้านความรับผิดชอบ มหาวิทยาลัยควรสนับสนุนให้ชมรมต่าง ๆ ได้จัดกิจกรรมทางวิชาการในแต่ละภาคเรียน เพื่อฝึกให้นักศึกษาซึ่งเป็นสมาชิกชมรมรู้จักรับผิดชอบงานที่ตนเองได้รับมอบหมาย เรียนรู้การทำงานร่วมกัน นอกจากนี้มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และโครงการอาสาพัฒนาชนบท ประสพการณ์ในการพัฒนาสังคมและการบำเพ็ญประโยชน์จะทำให้ศึกษามีทักษะ รู้จักโลกภายนอกกว้างขึ้น รู้จักชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ ได้เห็นและสัมผัสความยากจน ความลำบากในการดำรงชีวิตของเพื่อนร่วมชาติ การเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวจะช่วยให้นักศึกษาได้พัฒนาจิตใจ มีความรับผิดชอบ ไม่เป็นคนเห็นแก่ตัว รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา รู้จักการแบ่งปันและการอยู่ร่วมกันในสังคม

4. การพัฒนาด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นคุณลักษณะที่สำคัญของบุคคลที่จะสามารถประกอบอาชีพการงานและประสบผลสำเร็จในชีวิต ผู้บริหาร คณาจารย์ และสถาบันมีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างให้นักศึกษายังเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง มีกำลังใจและเป็นตัวของตัวเอง มหาวิทยาลัยจึงควรมุ่งส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อสนับสนุนให้นักศึกษาได้แสดงออกตามแนวคิดของตนเอง กิจกรรมทางวิชาการ การสัมมนา กิจกรรมด้านกีฬา และกิจกรรมโครงการอาสาพัฒนาชนบทล้วนมีผลทำให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์เรียนรู้การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี เรียนรู้การปรับปรุงบุคลิกภาพและสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง ควรจัดโปรแกรมการเรียนการสอนให้นักศึกษาได้มีโอกาสสัมผัสกับลักษณะวิชาชีพต่าง ๆ ในสาขาที่เรียน ควรมีการนำนักศึกษาไปสัมผัสงานจริงเพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้ของจริงว่ามีความแตกต่างจากการฝึกงานภายในสถาบันเพียงใด นักศึกษาจะไม่ประหม่าและเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง เมื่อต้องใช้ชีวิตการทำงานภายหลังจากที่สำเร็จการศึกษาแล้ว

นอกจากการจัดกิจกรรมดังกล่าวข้างต้น เพื่อพัฒนานักศึกษาของมหาวิทยาลัย เอกชนแล้วความร่วมมือระหว่างผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษา นับเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างแท้จริงต่อการพัฒนาผลิตนักศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนานักศึกษาของมหาวิทยาลัย เอกชนดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหาร ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาผลิตนักศึกษาในด้านต่าง ๆ เพื่อให้เป็นบัณฑิตที่พร้อมทั้งในด้านวิชาความรู้ คุณธรรม ความสามารถในอาชีพ บุคลิกภาพโลกทัศน์และความสำนึกที่จะสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าให้แก่สังคมและประเทศชาติ ผู้บริหารจึงต้องมีความรู้ความสามารถและมีคุณสมบัติที่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารระดับสูง เพราะผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว เป็นบุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของการ

บริหาร สำหรับ เรื่องการพัฒนาศึกษานั้นถือเป็นภารกิจที่สำคัญทั้งนี้ เพราะ นักศึกษา เป็นวัตถุประสงค์ที่มีความสำคัญที่สุดในระบบการผลิตของสถาบันอุดมศึกษาและที่สำคัญวัตถุประสงค์นี้เป็นมนุษย์ เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความหลากหลาย ผู้บริหารจึงต้องให้ความสนใจและส่งเสริมการพัฒนาศึกษาอย่างจริงจัง ดังต่อไปนี้

1.1 เป้าหมายในการผลิตและพัฒนาการศึกษา มุ่งส่งเสริมมหาวิทยาลัยจะมุ่งผลิตและพัฒนาศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานและธุรกิจภาคเอกชนแล้ว ควรมุ่งผลิตและพัฒนาศึกษาให้ เป็นผู้มีควมรอบรู้อย่างกว้างขวาง มีความเป็นตัวของตัวเองและมีความเป็นอิสระในการคิดมากขึ้น เพื่อให้นักศึกษาแต่ละคนจะได้มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนความคิดของตนเองและแสวงหาช่องทางในการสร้างสรรค์งานใหม่ ๆ ของตนเองโดยไม่ซ้ำแบบใคร เป็นการมุ่งพัฒนาศึกษาเพื่อให้สามารถประกอบอาชีพอิสระได้ด้วย

1.2 หลักสูตรการศึกษา ผู้บริหารควรให้ความสนใจในการพิจารณาปรับปรุงทบทวนหลักสูตร ให้มีวิชาที่สอดคล้องกับการพัฒนาศึกษาในด้านต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว จัดหาความสมดุลที่เหมาะสมของรายวิชา การศึกษาทั่วไปและการศึกษาเพื่อวิชาชีพ หลักสูตรบางสาขาที่มุ่งเน้นวิชาชีพค่อนข้างสูง จึงละเลยวิชาทั่วไป การปรับปรุงทบทวนหลักสูตรจึงควรมุ่งเน้นเพื่อการพัฒนาศึกษาให้ เป็นคนที่สมบูรณ์ กว้างขวาง รอบรู้ ไม่มองแคบ เฉพาะ เพื่อการอยู่รอดหรือมองเฉพาะสาขาวิชาชีพของตนเองเท่านั้น นอกจากนี้ผู้บริหารอาจพิจารณาทบทวนเพิ่มวิชา เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม เข้าไว้ในหมวดการศึกษาทั่วไปด้วย เพื่อเสริมสร้างให้บัณฑิต เป็นคนดี มีความรับผิดชอบในฐานะพลเมืองดีและมีดุลยภาพค่านิยมระหว่างวัฒนธรรมและความเจริญทางวัตถุ

1.3 งานบุคลากรนิสิตนักศึกษา ผู้บริหารควรตระหนักในความสำคัญของการดูแลเอาใจใส่ และพัฒนานิสิตนักศึกษาในด้านต่าง ๆ งานบุคลากรนิสิตนักศึกษานั้นครอบคลุมงานบริการสวัสดิการนักศึกษา งานวินัย งานกิจกรรมและงานพัฒนานิสิตนักศึกษา ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในการจัดบริการด้านต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนให้นักศึกษามีความพร้อมในการเรียน อำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรม ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในการพัฒนาตนเองทุกด้าน

1.4 สภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย อาคารสถานที่สะอาด มีระเบียบเรียบร้อย และสอดคล้องกับประโยชน์ใช้สอย ย่อมแสดงถึงความสามารถของการบริหารงานมหาวิทยาลัยอย่างมีประสิทธิภาพ และการจัดสิ่งแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย ให้มีบรรยากาศทางวิชาการ มีความร่มรื่น

และมีที่พักผ่อนอย่างเพียงพอ ย่อมทำให้ผู้ที่อยู่ในสภาพแวดล้อมนั้นมีจิตใจ เป็นสุนทรีย์ สงบและ เยือกเย็น ผู้บริหารจึงควรให้การสนับสนุนทางด้านนี้ เพื่อให้การพัฒนานักศึกษาทั้งทางด้านวิชาการ และการสร้าง สรรค์บรรลุถึงศักยภาพสมบูรณ์ของคน นักศึกษาก็จะใช้ชีวิตอย่างมีความสุขในมหาวิทยาลัยตลอดระยะเวลา ของการศึกษาเล่าเรียน

2. อาจารย์ อาจารย์เป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับนักศึกษาและ เป็นผู้ที่มีความ เข้าใจถึงพฤติกรรม ลักษณะการแสดงออก ความสนใจและความต้องการของนักศึกษา การพัฒนานักศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จ ตามวัตถุประสงค์นั้นขึ้นอยู่กับความร่วมมือของอาจารย์ด้วย ผู้วิจัยจึงใคร่ขอ เสนอแนะความคิดเห็น ต่ออาจารย์ในมหาวิทยาลัยเอกชน ดังนี้

2.1 อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา มิใช่เป็นแค่เพียงอาจารย์ที่สอนนิสิตนักศึกษาเท่านั้น แต่ยังเป็นนักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาการของตนเองอีกด้วย อาจารย์จึงควรมี ความรู้ทางวิชาการที่เข้มแข็งพอที่จะถ่ายทอดได้อย่างดี และมีความรู้ทางการศึกษา โดยเฉพาะ เทคนิคการสอน การใช้อุปกรณ์ และการประเมินผล เพื่อการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 อาจารย์ควร เป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความ เป็นผู้นำ และ ประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีของนักศึกษา

2.3 อาจารย์ควรเอาใจใส่ดูแล ให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา คำแนะนำแก่นักศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับการเรียน การเลือกวิชาและมีปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนให้กำลังใจและการ สนับสนุน เพื่อให้นักศึกษาได้รับการพัฒนาสูงสุด

2.4 อาจารย์ควรให้ความสนใจและความร่วมมือในกิจกรรม เสริมหลักสูตรของ นักศึกษา เพราะกิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นกิจกรรมที่สร้างภาวะความเป็นผู้นำ ความรับผิดชอบ และ มนุษยสัมพันธ์ จะเป็นการลดช่องว่างระหว่างอาจารย์กับศิษย์และสร้างความ เข้าใจอันดีระหว่างกัน และกัน

3. นักศึกษา นักศึกษาเป็นหนึ่งในไตรภาคีของสังคมอุดมศึกษา ซึ่งประกอบด้วย นิสิต นักศึกษา ผู้บริหาร ผู้บริการและอาจารย์ จึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่องานด้านอุดมศึกษา การพัฒนา นักศึกษาของมหาวิทยาลัย เอกชนนั้น นอกจากนักศึกษาจะเป็นผู้ที่ได้รับการพัฒนาโดยตรงแล้ว นักศึกษา จะต้อง เป็นผู้ เริ่มต้นด้วยตนเองที่จะพัฒนาและก้าวไปข้างหน้าตามขีดความสามารถของคนอีกด้วย ผู้วิจัยจึง เสนอแนวทางดังต่อไปนี้

3.1 การศึกษาเล่าเรียน นักศึกษาควรสนใจศึกษาเล่าเรียน พยายามใช้เวลาให้เต็มที่ในการศึกษา ค้นคว้า ได้รับความรู้ที่จะนำไปใช้เพื่อประโยชน์แก่ตนเอง ครอบครัว และสังคมในอนาคต

3.2 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ นักศึกษาควรตระหนักในบทบาทและภารกิจของมหาวิทยาลัยที่มีได้มุ่งสอนวิชาความรู้ให้แก่นักศึกษาแต่เพียงอย่างเดียว แต่ยังสามารถสอนให้นักศึกษาได้เรียนรู้ถึงคุณค่าแห่งชีวิต การเป็นคนที่มีสมบูรณ์ การทำตนให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น คิดถึงผู้อื่น มีความสำนึกที่จะรับผิดชอบต่อสังคม นักศึกษาจึงควรแบ่งเวลาให้ถูกต้องสำหรับการเรียนและการเข้ามีส่วนร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะช่วยสร้างสรรค์ทัศนคติบุคลิกภาพและความเป็นผู้นำ การร่วมกิจกรรมจะช่วยให้นักศึกษาได้มีโอกาสเรียนรู้การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

3.3 การเริ่มต้นที่จะพัฒนา นักศึกษาจะต้องตระหนักเสนอว่า มหาวิทยาลัยเป็นเพียงผู้เปิดทางให้นิสิตนักศึกษาได้เดินและพัฒนาไปแนวทางของการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยได้จัดกิจกรรมและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาของนักศึกษา นิสิตนักศึกษาต้องเป็นผู้เริ่มต้นด้วยตนเองที่จะก้าวไปข้างหน้าเพื่อการพัฒนาตามขีดความสามารถของคน นักศึกษาจึงต้องมีความเข้าใจตนเองอย่างถ่องแท้ ค้นหาความต้องการของตนเองและตัดสินใจว่า การเรียนรู้อย่างไรที่ตนต้องการและทำอย่างไรจึงจะบรรลุความต้องการนั้น

การพัฒนานักศึกษา เป็นวัตถุประสงค์ที่สำคัญของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ครอบคลุมของสังคมอุดมศึกษาอันประกอบไปด้วย นิสิตนักศึกษา ผู้บริหาร ผู้บริการและอาจารย์ จึงควรมีการร่วมมือ ประสานงาน และดำเนินการอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง เพื่อให้นักศึกษาได้รับการพัฒนาให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ สร้างสรรค์สังคมและประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าสืบไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาถึงแนวทางการพัฒนานักศึกษาตามทฤษฎีของซิกเกอร์ทิง 7 ด้าน ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบแนวทางการพัฒนานักศึกษาตามทฤษฎีของซิกเกอร์ทิง 7 ด้าน ระหว่างสาขาวิชาที่แตกต่างกันของสถาบันอุดมศึกษา ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย